EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 26.5.2004.
KOM(2004) 223 galīgais

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM UN EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI

par akcīzes nodokļa likmēm, ko piemēro spirtam un alkoholiskajiem dzērieniem

(iesniegts saskaņā ar 8. pantu Padomes Direktīvā 92/84/EEK par spirta un alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa likmju saskaņošanu)

SATURS

ĪSS PĀRSKATS 4

A. Spirta un alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa likmes 4

B. Spirta un alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa struktūra 5

1. Ievads 6

1.1. Kopienas akcīzes sistēma 6

1.2. Alkoholisko dzērienu akcīzes nodoklis 6

2. Akcīzes nodokļa struktūras un likmju analīze 8

2.1. Vispārīgas piezīmes 8

2.2. Pirmais Komisijas ziņojums 9

3. Šā (otrā) ziņojuma darbības joma 9

3.1. Vispārīgās piezīmes 9

3.2. Iekšējā tirgus darbība 10

3.3. Alkoholisko dzērienu konkurence 15

3.4. Nodokļa likmju faktiskā vērtība 17

3.5. Līguma augstākie mērķi 19

3.5.1. Veselības aizsardzības un sociālā politika 19

3.5.2. Lauksaimniecības politika 20

3.5.3. Eiropas Savienības paplašināšanās 22

3.6. Pārbaudes laikposms 22

4. Alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa struktūra 22

4.1. Atšķirīgu nodokļa likmju piemērošana nedzirkstošajiem un dzirkstošajiem vīniem 23

4.2. To KN (Muitas nomenklatūras) kodu pielāgošana, kurus izmanto produktu kategoriju definēšanai 23

4.3. Akcīzes preču klasifikācija 24

SECINĀJUMI 27

A PIELIKUMS *28*

B1 PIELIKUMS *29*

B2 PIELIKUMS *31*

B3 PIELIKUMS *33*

B4 PIELIKUMS *35*

C PIELIKUMS *37*

ĪSS PĀRSKATS

A. SPIRTA UN ALKOHOLISKO DZĒRIENU AKCĪZES NODOKĻA LIKMES

Šajā ziņojumā ir apskatīta situācija saistībā ar Kopienas tiesību aktiem spirta un alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļu jomā. Minētais tiesību akts ir stājies spēkā 1993. gada 1. janvārī un kopš tā laika nav grozīts. Šis ziņojums ir tapis saskaņā ar 8. pantu Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīvā 92/84/EEK par spirta un alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa likmju saskaņošanu, kurā paredzēts regulāri pārbaudīt alkohola izstrādājumu akcīzes nodokļa likmes.

Šajā ziņojumā galvenā uzmanība ir pievērsta šādiem aspektiem: pienācīga iekšējā tirgus darbība, dažādu alkoholisko dzērienu kategoriju konkurence, nodokļu likmju faktiskā vērtība un Līguma plašākie mērķi.

Analizējot **iekšējā tirgus darbību**, ziņojumā ir atzīmēts, ka pēc fiskālo robežu atcelšanas 1993. gadā, dalībvalstīm nepārtraukti piemērojot dažādas alkoholisko dzērienu nodokļa likmes, ir radušās vairākas problēmas, kas traucē pienācīgu iekšējā tirgus darbību. Šīs problēmas rodas tāpēc, ka dažkārt precēm ir uzlikts nesamērīgi augsts nodoklis, salīdzinot ar to faktisko vērtību, kā arī tāpēc, ka starp atsevišķu dalībvalstu akcīzes nodokļa likmēm pastāv ievērojamas atšķirības. Minētās atšķirības sekmē likumīgu pārrobežu iepirkšanos, vienlaikus veicinot krāpnieciskus darījumus, kas vērsti pret to dalībvalstu tirgiem, kuros nodokļa likmes ir augstas, un šādu pārkāpumu rezultātā bieži rodas nodokļu izraisīti konkurences traucējumi, tirdzniecības plūsmu novirzīšanās un pilsoņu pārvietošanās brīvības ierobežojumi. Uzlabojumi nodokļa likmju saskaņošanā varētu dot lielu ieguldījumu minēto iekšējā tirgus problēmu ilglaicīgā risinājumā.

Pievēršoties **dažādu alkoholisko dzērienu kategoriju konkurencei**, šķiet, ka kopumā konkurences līmenis starp dažādiem alkoholisko dzērienu veidiem nav izšķirīgs faktors, nosakot šo dzērienu nodokļa likmes, un ka kāda noteikta dzērienu veida pieprasījumu salīdzinoši maz ietekmē šā dzērienu veida vai konkurējošu alkoholisko dzērienu veidu cenu pārmaiņas.

Ziņojumā arī secināts, ka nolūkā saglabāt **minimālo akcīzes nodokļa likmju faktisko vērtību,** dalībvalstis varētu lemt par labu to palielināšanai par aptuveni 24%, tādējādi atspoguļojot inflāciju laikposmā no 1993. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 31. decembrim. Šāda indeksācija ir vajadzīga, lai izvairītos no tā, ka laika gaitā minimālās likmes kļūst bezmērķīgas.

Visbeidzot, ņemot vērā **Līguma augstākos mērķus**, īpaša uzmanība ir pievērsta saiknei starp nodokļa uzlikšanu alkoholiskajiem dzērieniem, no vienas puses, un veselības aizsardzības politiku un lauksaimniecības politiku, no otras puses. Attiecībā uz veselības aizsardzības politiku ziņojumā ir atzīmēts, ka vairums dalībvalstu, nosakot nodokļa likmes, parasti neņem vērā veselības aizsardzības politikas apsvērumus. Runājot par lauksaimniecības politiku, nodokļa uzlikšana vīnam joprojām ir un paliek ļoti strīdīgs jautājums. Kamēr vīna ražotājas dalībvalstis uzskata par vajadzīgu saglabāt iespēju pēc izvēles neaplikt vīnu ar nodokli, dažas citas dalībvalstis pieļauj minimālo likmju izmaiņas vienīgi atkarībā no pozitīvas akcīzes nodokļa likmes piemērošanas vīnam. Arī vīna ražotājas dalībvalstis uzskata, ka vīna neaplikšana ar nodokli palīdz īstenot vienu no Kopējā tirgus vīna organizācijas politikas pamatmērķiem, proti, nodrošināt līdzsvarotu situāciju tirgū. Attiecībā uz **Savienības**

paplašināšanos ziņojumā ir atzīmēts, ka 2004. gada 1. maijā visas jaunās dalībvalstis apņēmās piemērot nodokļa likmes, kas atbilst minimālajām likmēm vai ir augstākas par tām.

B. SPIRTA UN ALKOHOLISKO DZĒRIENU AKCĪZES NODOKĻA STRUKTŪRA

Saskaņā ar Direktīvas 92/84/EEK 8. pantu Komisijai ir jāsniedz ziņojumi tikai par minētajā direktīvā noteiktajām nodokļa likmēm. Tomēr Komisija uzskata, ka būtu jāapskata arī nodokļa struktūras izmaiņas, jo tas ir jautājums, kas cieši saistīts ar nodokļa likmēm. Tas jo īpaši attiecas uz jautājumiem saistībā ar alkoholisko dzērienu klasifikāciju kategorijās saskaņā ar akcīzes nodokļa struktūras direktīvu (Direktīva 92/83/EEK). Ziņojumā ir noteikti šādi trīs jautājumi, kas ir noskaidroti konsultāciju rezultātā un atzīti par īpaši būtiskiem:

1. Jautājums par to, vai ir lietderīgi atstāt dalībvalstīm **iespēju piemērot atšķirīgas nodokļa likmes nedzirkstošajiem un dzirkstošajiem alkoholiskajiem dzērieniem.**

2. **Vajadzība precizēt atsauces uz kombinētās nomenklatūras kodiem, kas minēti Direktīvā 92/83/EEK**, definējot alkoholisko dzērienu kategorijas taksācijas nolūkā, lai tādējādi ievērotu varbūtējās KN kodu izmaiņas kopš 1992. gada un vienkāršotu kā uzņēmēju, tā administrāciju darbību. Turklāt šīs atsauces uz spēkā esošajiem KN kodiem turpmāk varētu precizēt, ievērojot Direktīvas 92/12/EEK 24. pantā izklāstīto procedūru.

3. Gan tirgotāji, gan valstu administrācijas ir pievērsušas Komisijas dienestu uzmanību, sūdzoties par problēmām, ko rada **Direktīvā 92/83/EEK paredzētā alkoholisko dzērienu klasifikācija kategorijās**, proti, viens un tas pats produkts dažādās dalībvalstīs ir klasificēts atšķirīgi, tādējādi tam piemēro dažādas nodokļa likmes. Ziņojumā ir izklāstīta šī problēma un pievērsta uzmanība galvenajiem ar to saistītajiem jautājumiem.

Ņemot vērā apskatāmā jautājuma sarežģītību un tā daudzos politiski jutīgos aspektus, kā arī to, ka 2002. gada septembrī Komisija ir nolēmusi nenākt klajā ar priekšlikumu ierosināt minimālo akcīzes nodokļa likmi vīnam, šim ziņojumam nav pievienots priekšlikums direktīvai. Pašreizējā situācijā ziņojuma nolūks ir sākt plašas diskusijas Padomē, Eiropas Parlamentā un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejā. Pamatojoties uz šo diskusiju rezultātiem, Komisija lems par priekšlikumiem saistībā ar visiem vai dažiem šajā ziņojumā skartajiem jautājumiem.

1. IEVADS

1.1. Kopienas akcīzes sistēma

1. Akcīzes nodokļi ir nodokļi, ko piemēro tādu preču patēriņam kā alkoholiskie dzērieni, tabakas izstrādājumi un minerāleļļas. Šīm precēm uzliktais akcīzes nodoklis ļauj dalībvalstīm gūt ievērojamus ienākumus, kas kopumā ir no 1,8% līdz 4,5% no IKP (**skatīt A pielikumu**). Tā kā dalībvalstis var brīvi noteikt savas akcīzes nodokļa valsts likmes ar noteikumu, ka tās ievēro Kopienas noteiktās minimālās likmes, akcīzes nodokļa likmes dažādās dalībvalstīs ir atšķirīgas. Nosakot likmes, dalībvalstis var vadīties ne vien no budžeta apsvērumiem, bet ņemt vērā arī tādus faktorus kā veselības aizsardzības un lauksaimniecības politika, kontrabandas un nodokļa apiešanas riski, nodarbinātība, citu dalībvalstu noteiktās likmes, iekšējā tirgus darbība utt.

2. Pašreizējais nodokļu režīms ir spēkā kopš 1993. gada 1. janvāra. Tas ir ieviests pēc diskusijām, kas tika uzsāktas 1985. gadā ar Balto grāmatu par iekšējā tirgus izveides pabeigšanu[1], kam ir sekojis priekšlikums par spirta un alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļu tuvināšanu[2], kurā Komisija ir nākusi klajā ar ierosinājumu pilnīgi saskaņot akcīzes nodokļus iepriekš minētajām trīs akcīzes preču kategorijām, ieskaitot alkoholiskos dzērienus. Tomēr Padome nav atzinusi par lietderīgu nedz šajā priekšlikumā ieteikto nostāju, nedz Komisijas 1989. gadā ieteikto mainīto nostāju[3], kurā bija paredzēts savienot minimālās un mērķa likmes, tādējādi saskaņotas tika vienīgi nodokļu uzlikšanas struktūras. No likmēm ir noteiktas vienīgi minimālās likmes.

3. Akcīzes preces starp dalībvalstīm galvenokārt pārvadā, ievērojot nodokļa atlikšanas režīmu[4]. Katram tirgotājam, kas vēlas pārvadāt preces šādā režīmā, ir jābūt tās dalībvalsts atļaujai, kurā tas ir reģistrēts. Precēm jāpievieno administratīvs vai tam atbilstīgs komercdokuments un akcīzes nodoklis par precēm ir jāsamaksā galamērķa dalībvalstī. Privātpersonas drīkst iegādāties preces, par kurām ir samaksāts akcīzes nodoklis, pēc izvēles ikvienā dalībvalstī un vest tās uz citu dalībvalsti bez jebkādām formalitātēm un bez otrreizējas nodokļa maksāšanas ar nosacījumu, ka preces ir domātas pašu patēriņam un viņi paši tās nogādā galamērķa dalībvalstī.

1.2. Alkoholisko dzērienu akcīzes nodoklis

4. Spirta un alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa piemērošanas pamats Kopienā ir noteikts divās direktīvās. Padomes Direktīvā 92/83/EEK[5] par to, kā saskaņojama akcīzes nodokļa struktūra spirtam un alkoholiskajiem dzērieniem, ir noteiktas ar nodokli apliekamo produktu kopīgās definīcijas, tādējādi nodrošinot, ka visās

---

1 KOM(85) 310, 14.06.1985.

2 KOM (87) 328 galīgais/3, 10.11.1987. (OV C 250, 18.9.1987., 4. lpp.).

3 KOM (89) 527, 7.12.1989. (OV C 12, 18.1.1990.,12. lpp.).

4 Padomes 1992. gada 25. februāra Direktīva 92/12/EEK par vispārēju režīmu akcīzes precēm un par šādu preču glabāšanu, apriti un uzraudzību (OV L 76, 23.3.1992.,1. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Padomes 2003. gada 14. aprīļa Regulu (EK) Nr. 807/2003. (OV L 122, 16.5.2003., 36. lpp.).

5 Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīva 92/83/EEK par to, kā saskaņojams akcīzes nodoklis spirtam un alkoholiskajiem dzērieniem (OV L 316, 31.10.1992., 21. lpp.).

dalībvalstīs vienu un to pašu produktu aplūko vienādi. Akcīzes nodokļa struktūras direktīvā ir noteikta arī nodokļa aprēķināšanas kārtība un atsevišķu produktu nodokļa atcelšanas vai likmju pazemināšanas kritēriji.

5. Padomes Direktīva 92/84/EEK[6] par spirta un alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa likmju saskaņošanu katrai produktu kategorijai nosaka minimālās nodokļa likmes. Dalībvalstis var brīvi noteikt savas valsts likmes augstāk par minimālajām likmēm, kas ir šādas:

Produktu kategorijas *(precīza katras kategorijas definīcija ir atrodama Direktīvā 92/83/EEK)*	**Direktīvā noteiktā minimālā likme**
Vīns un raudzēti dzērieni, kas nav vīns un alus	**0 EUR** par hl produkta
Alus	**0,748 EUR** par hl / Plato grādu vai **1,87 EUR** par hl / spirta tilpumkoncentrācijas vienību
Starpprodukti (piem., stiprinātie vīni, deserta vīni)	**45 EUR** par hl produkta
Etilspirts un alkoholiskie dzērieni	**550 EUR** par hl tīra spirta *Piezīme: dalībvalstis, kuras piemēro likmi, kas nepārsniedz **1000 EUR**, nedrīkst pazemināt savu valsts likmi. To dalībvalstu likme, kuras piemēro likmi, kas pārsniedz **1000 EUR**, nedrīkst būt zemāka par šo summu.*

6. Pēc šo minimālo likmju noteikšanas 1993. gadā 7 no 12 dalībvalstīm bija jāpaaugstina tolaik spēkā esošās likmes[7]. Dalībvalstis var brīvi noteikt savas valsts nodokļa likmes, ja tās pārsniedz minētās minimālās likmes. Tā rezultātā Kopienā piemēro atšķirīgas nodokļa likmes saskaņā ar dažādiem valstu politikas apsvērumiem. No **B1 pielikuma līdz B4 pielikumam** var iepazīties ar detalizētu pārskatu par nodokļa likmēm, ko katrai produktu kategorijai 2004. gada 1. maijā ir piemērojušas dalībvalstis, tostarp dalībvalstis, kas šajā dienā pievienojās ES.

7. Jāatzīmē, ka, pieņemot Padomes Direktīvu 92/84/EEK, dalībvalstis ir izteikušas protokolā fiksētu apņemšanos uzskatīt Komisijas dokumentā KOM(89) 527 ieteiktās mērķa likmes par atsauces likmēm un pielikt pūles, lai savas valsts likmes pieskaņotu šīm mērķa likmēm. Minētās mērķa likmes ir šādas:

---

6 Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīva 92/84/EEK par spirta un alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa likmju saskaņošanu (OV L 316, 31.10.1992., 29. lpp.).

7 Alum: Vācijā, Grieķijā, Francijā un Luksemburgā.
Stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem: Grieķijā, Spānijā, Itālijā un Portugālē.

Etilspirts un stiprie alkoholiskie dzērieni	1398,1	EUR par hl tīrā spirta
Nedzirkstošie vīni	18,7	EUR par hl produkta
Dzirkstošie vīni	33	EUR par hl produkta
Alus	1,496	EUR par hl / Plato grādu galaproduktā
Starpprodukti	93,5	EUR par hl produkta

Praksē, mainot valsts likmes, dalībvalstis ne vienmēr ir ņēmušas vērā mērķa likmes, bet, izmantojot elastīgas rīcības iespēju, specifisku iemeslu dēļ un jo īpaši budžeta vajadzību labad ir pielāgojušas savas nodokļa likmes, piemērojot citādas summas, nekā to paredz atsauces likmes.

8. Šajā tabulā ir sniegtas katras produktu kategorijas minimālās likmes, izteiktas euro par hektolitru/spirta tilpumkoncentrācijas vienību, kā arī minimālās likmes, izteiktas euro par litru/spirta tilpumkoncentrāciju, kāda parasti ir pārdošanā esošiem produktiem.

Produktu kategorijas	**Minimālās likmes, izteiktas euro par hektolitru/spirta tilpumkoncentrācijas vienību**	**Minimālās likmes, izteiktas euro par litru/spirta tilpumkoncentrāciju, kāda parasti ir pārdošanā esošiem produktiem**
Vīns un raudzēti dzērieni, kas nav vīns un alus	**0 EUR**	**Vīns (12°) 0 EUR**
Alus	**1,87 EUR**	**Alus (5°) 0,1 EUR**
Starpprodukti	**2,5 EUR**	**Starpprodukti (18°) 0,45 EUR**
Etilspirts un stiprie alkoholiskie dzērieni	**5,5 EUR**	**Stiprie alkoholiskie dzērieni (40°) 2,2 EUR**

9. Kopējie ieņēmumi no alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa ir vidēji **10,5% no kopējiem akcīzes nodokļa ieņēmumiem** vai **0,29% no dalībvalstu kopējā IKP** (**A pielikumā** var aplūkot pārskatu pa dalībvalstīm).

2. AKCĪZES NODOKĻA STRUKTŪRAS UN LIKMJU ANALĪZE

2.1. Vispārīgās piezīmes

10. Direktīvas 92/84/EEK 8. pants paredz, ka reizi divos gados Padome uz Komisijas ziņojuma un attiecīgā gadījumā uz Komisijas priekšlikuma pamata pārbauda šajā direktīvā noteiktās nodokļa likmes un, apspriedusies ar Eiropas Parlamentu, ar vienprātīgu lēmumu nosaka vajadzīgos pasākumus. Komisijas ziņojumā un Padomes apsvērumos ņem vērā pienācīgu iekšējā tirgus darbību, dažādu alkoholisko dzērienu kategoriju konkurenci, nodokļu likmju faktisko vērtību un Līguma augstākos mērķus.

2.2. Pirmais Komisijas ziņojums

11. Komisija 1995. gada septembrī nāca klajā ar pirmo ziņojumu, kurā līdzās alkoholiskajiem dzērieniem bija apskatīta arī tabaka un minerāleļļas[8]. Tam nebija pievienots priekšlikums. Ziņojumā bija atzīmēts, ka alkoholiskajiem dzērieniem piemērojamo nodokļa likmju jomā ir vērojama izteikta stagnācija. Tajā bija norādīts, ka toreizējos apstākļos tas varētu liecināt par to, ka nulles likmes piemērošana vīnam kavē plašākas pārmaiņas attiecībā uz citiem alkohola izstrādājumiem attiecīgajā dalībvalstī un tai kaimiņos esošajās dalībvalstīs. Ziņojumā bija secināts, ka pirms galīgu lēmumu pieņemšanas ir sīkāk jāizpēta alkohola aplikšana ar nodokļiem un ka ir vajadzīga turpmāka apspriešanās ar visām ieinteresētajām pusēm. Tostarp dalībvalstis, kuru noteiktās likmes bija vienādas ar minimālajām likmēm vai bija tām tuvas, varēja turpināt piemērot esošās likmes un tādējādi izvairīties no tirgus traucējumiem, ko varētu izraisīt likmju mainīšana piespiedu kārtā.

12. Īstenojot apspriešanos ar ieinteresētajām pusēm, Komisija nolēma 1995. gada novembrī Lisabonā rīkot konferenci par akcīzes nodokli. Tas bija pastāvīgās apspriešanās pirmais posms. Konferences mērķis bija novērtēt kopš 1993. gada janvāra spēkā esošā Kopienas akcīzes nodokļa režīma darbību un jo īpaši sniegt atbalstu Komisijai turpmākās akcīzes nodokļa politikas plānošanā. Konferencē tika gūts apliecinājums tam, ka pastāv ziņojumā uzsvērtās un tirdzniecības un veselības aizsardzības organizāciju, kā arī dalībvalstu viedokļos paustās grūtības, tomēr tās gaitā netika raksts iespējamais risinājums.

13. Eiropas Parlaments 1996. gada 19. septembrī pieņēma atzinumu[9] par Komisijas veikto pārskatu un aicināja Komisiju izpētīt un ierosināt atbilstošus spēkā esošo direktīvu grozījumus, kā arī vairākas iespējamās vadlīnijas, un veikt taisnīgas nodokļu sistēmas izstrādi, kurā nebūtu alkoholisko dzērienu konkurences traucējumu.

3. ŠĀ (OTRĀ) ZIŅOJUMA DARBĪBAS JOMA

3.1. Vispārīgas piezīmes

14. Kā jau minēts, šis ziņojums ir vajadzīgs, lai analizētu spirta un alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa likmes, ņemot vērā pienācīgu iekšējā tirgus darbību, dažādu alkoholisko dzērienu kategoriju konkurenci, nodokļu likmju faktisko vērtību un Līguma augstākos mērķus, piemēram veselības aizsardzības un lauksaimniecības politiku.

15. Pirms šā ziņojuma tapšanas notika apspriešanās. Komisijas dienesti, izmantojot aptaujas anketas, lūdza dalībvalstis sniegt savu viedokli par katru analizējamo aspektu. Tā kā apspriešanās sākās 2001. gadā, tajā nepiedalījās dalībvalstis, kas iestājās ES 2004. gada 1. maijā. Tādēļ šo valstu viedoklis šajā ziņojumā nav atspoguļots. Savu nostāju rakstiski bija aicinātas paust arī tirdzniecības organizācijas un veselības aizsardzības organizācijas, kurām turklāt bija dota iespēja apspriest situāciju, divpusēji tiekoties ar Komisiju.

---

[8] KOM(95)285, 13.9.1995.

[9] OV C 320, 28.10.1996., 205. lpp.

16. Pētot vienu no būtiskajiem aspektiem, proti, alkoholisko dzērienu konkurenci, Komisija bija iesaistījusi neatkarīgu konsultantu, lai pētījumā novērtētu minētās konkurences līmeni (turpmāk tekstā - „konkurences pētījums"). Bez tam pētījumā ir analizēta arī alkoholisko dzērienu patēriņa attīstība un meklēts patēriņa attīstības tendenču pamatojums (piem., izmaiņas nodokļa aplikšanas joma). Turklāt izpētes gaitā vairākās dalībvalstīs ir analizēta privātpersonu pārrobežu iepirkšanās un nelikumīga komerciāla tādu preču pārrobežu pārvadāšana, par kurām ir samaksāts akcīzes nodoklis[10]. (Atsauces uz pētījuma rezultātiem skatīt 41., 42., 58. punktā).

3.2. Iekšējā tirgus darbība

17. Šajā nodaļā ir analizēta dalībvalstu piemērojamo nodokļa likmju ietekme uz alkoholisko dzērienu iekšējā tirgus atbilstošu darbību.

18. Pirmajā ziņojumā saistībā ar šo aspektu ir izceltas trīs plašas akcīzes preču aprites grupas Kopienas iekšienē: komerciāla preču pārvadāšana, ievērojot nodokļu atlikšanas režīmu, komercdarījumi ar precēm, par kurām ir samaksāts akcīzes nodoklis, un preču pārvadāšana, ko veic privātpersonas. Šāds dalījums ir izmantots arī šajā ziņojumā.

Komerciāla preču pārvadāšana, ievērojot nodokļa atlikšanas režīmu

19. Pirmajā ziņojumā bija secināts, ka kopumā, runājot par likumīgu tirdzniecību, Kopienas akcīzes sistēma darbojas pietiekami labi, neraugoties uz dalībvalstu akcīzes nodokļa likmju lielo dažādību. Tā kā preču pārvadāšana notiek, ievērojot nodokļa atlikšanas režīmu, kas nozīmē, ka nodoklis ir jāmaksā galamērķa dalībvalstī un saskaņā ar šīs dalībvalsts noteiktajām likmēm, atšķirības starp likmēm visticamāk nerada vērā ņemamus traucējumus šajā tirdzniecības izplatīšanas ķēdes posmā iesaistīto uzņēmumu preču izvēlē un konkurencē. Dalībvalstis to ir apstiprinājušas.

20. Pirmajā ziņojumā arī secināts, ka grūtāk ir novērtēt spēkā esošo likmju dažādības un robežkontroles atcelšanas kopējo ietekmi uz muitas likumu pārkāpumiem šajā jomā un ka ir pāragri izdarīt secinājumus par kontrabandas pieaugumu. Tomēr drīz pēc ziņojuma iesniegšanas dalībvalstis izteica bažas par kontrabandas pieaugumu akcīzes preču jomā. Tāpēc 1997. gada sākumā tika nodibināta Augstākā līmeņa kontrabandas apkarošanas grupa akcīzes preču jomā, kurā bija iekļauti dalībvalstu un Komisijas pārstāvji. Grupas uzdevums bija precizēt kontrabandas veidus un apjomu, kā arī regulējošās un kontroles sistēmas trūkumus un vājās vietas, iesakot risinājumus un/vai veidus šo sistēmu darbības uzlabošanai. Savā 1998. gada 24. aprīļa ziņojumā[11] grupa secināja, ka kontrabanda tabakas un alkohola nozarē ir sasniegusi draudīgus apmērus. Pēc dalībvalstu aplēsēm alkohola nozarē 1996. gadā Eiropas Savienība kopumā bija zaudējusi aptuveni 1,5 miljardus euro (apmēram 8% no kopējiem akcīzes nodokļa ieņēmumiem par alkoholiskajiem dzērieniem). Salīdzinājumā tabakas izstrādājumu nozarē dalībvalstu aplēstie zaudējumi 1996. gadā bija aptuveni 3,3 miljardi euro (vai 7,5% no kopējiem akcīzes nodokļa ieņēmumiem par tabakas

---

10 „Pētījums par alkoholisko dzērienu konkurenci", *Customs Associates Ltd.*, 2001.g. februāris. Šā pētījuma kopsavilkums ir atrodams tīmekļa vietnē: http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/publications/reports_studies/report.htm

11 Augstākā līmeņa kontrabandas apkarošanas grupas alkohola un tabakas nozarē ziņojums, ko 1998. gada 19. maijā apstiprināja Ekonomikas un finanšu padome.

izstrādājumiem). Ziņojumā bija arī atzīts, ka alkohola kontrabanda ir vērsta galvenokārt pret Kopienas iekšējo preču uzglabāšanas un pārvadāšanas sistēmu. Šīs liela mēroga kontrabandas mērķis ir to dalībvalstu tirgi, kurās noteiktas augstas akcīzes nodokļa likmes. Ir skaidrs, ka šie lielie nodokļu ieņēmumu zaudējumi nozīmē milzīgu un ļoti ātri gūstamu kontrabandistu peļņu. Ziņojumā bija norādīts, ka šī peļņa rodas tāpēc, ka precēm, salīdzinot ar to faktisko vērtību, ir uzlikts nesamērīgi augsts nodoklis un dažos gadījumos tāpēc, ka dažādās dalībvalstīs piemēro atšķirīgas akcīzes nodokļa un PVN likmes.

21. Vairākas dalībvalstis, atbildot uz anketas jautājumiem, ir apstiprinājušas Augstākā līmeņa kontrabandas apkarošanas grupas ziņojumā atzītos faktus. Dažas dalībvalstis (Īrija, Apvienotā Karaliste, Francija) ir sniegušas informāciju par pieaugošu preču novirzīšanas kontrabandas gadījumu skaitu, kad preces, ko pārvadā no vienas dalībvalsts uz otru, ievērojot nodokļa atlikšanas režīmu, ceļā tiek novirzītas un bieži nonāk dalībvalstīs, kas piemēro salīdzinoši augstas nodokļa likmes. Citas dalībvalstis ir ziņojušas par alkohola kontrabandas pieaugumu no trešām valstīm (par to ir informējusi Somija) vai par pieaugošu spirta dedzināšanu mājas apstākļos un no citām dalībvalstīm nelegāli ievestu alkoholisko dzērienu konfiskāciju (par to ir informējusi Zviedrija). Taču arī dalībvalstis, kas piemēro salīdzinoši zemas nodokļa likmes (piemēram, Portugāle), ir ziņojušas par muitas noteikumu pārkāpumu pieaugumu spirta un alkoholisko dzērienu nozarē, kas izpaužas galvenokārt kā izvairīšanās no nodokļa maksāšanas. Atsevišķi alkohola nozares uzņēmumi ir informējuši Komisiju arī par pieaugošu nemuitošanas gadījumu skaitu, pārvadājot preces Kopienas iekšienē vai uz trešām valstīm, kad šiem uzņēmumiem liek maksāt nodokli par precēm, kas nav sasniegušas galamērķi.

22. Ievērojot Augstākā līmeņa kontrabandas apkarošanas grupas ieteikumus, Komisija un dalībvalstis ir izvērsušas vairākas iniciatīvas, lai apkarotu krāpšanu. Kā piemērus var minēt Komisijas pieņemtos ieteikumus, kas attiecas uz noliktavu saimniekiem[12], un lēmumu par datorizētas sistēmas ieviešanu akcīzes preču apritei un kontrolei[13]. Šīs iniciatīvas uzlabos pašreizējās regulējošās un kontroles sistēmas darbības efektivitāti un atvieglos cīņu pret krāpšanu un nodokļu nemaksāšanu.

Komercdarījumi ar precēm, par kurām ir samaksāts akcīzes nodoklis

23. Pirmajā ziņojumā ir atzīmēts, ka tikai neliela Kopienas iekšējo komercdarījumu daļa notiek, neizmantojot nodokļa atlikšanas režīmu. Šajā daļā joprojām ietilpst komercdarījumi tirgotāju starpā, uz kuriem attiecas Direktīvas 92/12/EEK 7. pantā izklāstītā procedūra. Šādos gadījumos preču pārvadāšana starp dalībvalstīm notiek, izmantojot vienkāršotu administratīvu pavaddokumentu, un akcīzes nodokli, kas ir samaksāts preču nosūtīšanas valstī, atmaksā, pamatojoties uz apliecinājumu par nodokļa samaksu galamērķa valstī. Dalībvalstis nav ziņojušas par nopietnām problēmām šajā sakarā, lai gan viena dalībvalsts (Apvienotā Karaliste) ir norādījusi, ka tai ir bijušas nopietnas problēmas, ko radījuši krāpnieciski pieprasījumi atmaksāt nodokli par tādām precēm, kuras nekad nav tikušas izvestas no AK un/vai par kurām

---

[12] Komisijas 2000. gada 29. novembra Ieteikums 2000/789/EK, ar ko nosaka vadlīnijas noliktavu saimnieku apstiprināšanai saskaņā ar Padomes Direktīvu 92/12/EEK saistībā ar precēm, kam piemēro akcīzes nodokli (OV L 314, 14.12.2000., 29. lpp.).

[13] Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 16. jūnija Lēmums Nr. 1152/2003/EK par datorizētas sistēmas ieviešanu akcīzes preču apritei un kontrolei (OV L 162, 01.07.2003., 5. lpp.).

nav samaksāts AK nodoklis. Tomēr AK ir padarījusi stingrāku nodokļa atmaksas procedūru, tādējādi efektīvi samazinot šāda veida muitas noteikumu pārkāpumus. Šī pieredze rāda, ka krāpnieki savai darbībai izmanto sistēmas, kas attiecīgos apstākļos ir uzskatāmas par visvājākajām, spēj ļoti ātri piemēroties situācijai un, ja vienas sistēmas trūkumi ir novērsti, vienkārši turpina darboties, izmantojot citu sistēmu. Tādēļ, apsverot kādas sistēmas nostiprināšanas iespējas, nevienu sistēmu nedrīkst aplūkot atsevišķi no citām sistēmām.

24. Galvenais veikums, runājot par komercdarījumiem ar precēm, par kurām ir samaksāts akcīzes nodoklis, ir tālpārdošanas jomā (preču pārdošana, ko galapatērētājiem tieši vai netieši sūta vai ved pārdevējs vai kāds viņa uzdevumā). Par tālpārdošanas pieaugumu galapatērētājiem, attīstoties e-komercijai, ir ziņojušas daudzas dalībvalstis, jo īpaši attiecībā uz vīna un stipro alkoholisko dzērienu pārdošanu. Procedūras, kas jāievēro, šādi tirgojoties, ir izklāstītas Direktīvas 92/12/EEK 10. pantā, un tās paredz, ka nodokli galamērķa dalībvalstī maksā pārdevējs vai kāds viņa uzdevumā. Par šāda veida tirdzniecības pieaugumu liecina vairāku dalībvalstu ziņojumi par to, ka pieaug šajās dalībvalstīs reģistrēto citu dalībvalstu nodokļu pārstāvju skaits, kuri nodarbojas ar nodokļa samaksu par tālpārdošanā pārdotām precēm.

25. Tomēr vairākas dalībvalstis (galvenokārt dalībvalstis, kas piemēro augstas nodokļa likmes) ir sniegušas informāciju par to, ka valstīs ar zemām akcīzes nodokļa likmēm reģistrēti interneta pārdošanas uzņēmumi pārdod arvien vairāk preču, par kurām ir samaksāts akcīzes nodoklis, pircējiem teritorijās, kur piemēro augstāku nodokli, nesamaksājot attiecīgo galamērķa valstī piemērojamo nodokli. Daļēji tas ir izskaidrojams ar nodokļa samaksas procedūras sarežģītību galamērķa dalībvalstī, kā arī ar šīs procedūras izpildes izmaksām, kas, jo īpaši attiecībā uz maziem un vidējiem uzņēmumiem, bieži ir nesamērīgi augstas, salīdzinot ar veikto tirdzniecības operāciju vērtību. Šādā situācijā nedz tirgotāji, nedz pilsoņi nevar pilnīgi izmantot iekšējā tirgus iespējas. Tomēr ir gadījumi, kad tīmekļa vietnes, kas piedāvā iegādāties alkoholiskos dzērienus, acīmredzami ir izveidotas, lai izmantotu dalībvalstu nodokļa likmju atšķirības. Pārdotās preces pa pastu nosūta pircējiem uz citām dalībvalstīm un šādus sūtījumus, protams, iekšējā tirgū ir grūti kontrolēt, jo tajā valda brīva preču aprite.

26. Komisija ir detalizētāka pievērsusies iepriekš minētajām ar tālpārdošanu saistītajām problēmām ziņojumā par Direktīvas 92/12/EEK 7. līdz 10. panta noteikumu izpildi. Ziņojumā un tam pievienotajā priekšlikumā direktīvai ir sniegti priekšlikumi tālpārdošanas kārtības vienkāršošanai, kā arī liberālākai nostājai attiecībā uz alkoholisko dzērienu tālpirkšanu[14]. Plašāka informācija par šiem jautājumiem ir atrodama Komisijas 2004. gada 2. aprīlī apstiprinātajā ziņojumā un priekšlikumā par Direktīvas 92/12/EEK 7. līdz 10. pantu[15].

---

[14] Šajā kontekstā tālpārdošana ir darījums, kad akcīzes preces pircējam sūta vai ved pārdevējs vai kāds viņa uzdevumā. Tālpirkšana ir darījums, kad preces sūta vai ved pircējs vai kāds viņa uzdevumā.

[15] KOM(2004)227, 02.04.2004.

Pārrobežu iepirkšanās

27. Saskaņā ar iekšējā tirgus principiem privātpersonas drīkst iegādāties preces, par kurām samaksāts akcīzes nodoklis, pēc izvēles ikvienā dalībvalstī un vest tās uz citu dalībvalsti bez jebkādām formalitātēm un bez otrreizējas nodokļa maksāšanas. Tas var notikt ar nosacījumu, ka preces ir domātas pašu patēriņam, tostarp viņu ģimenes locekļu patēriņam, un viņi paši tās nogādā galamērķa dalībvalstī (Direktīvas 92/12/EEK 8. pants). Lai noteiktu, vai akcīzes preces ir domātas ceļotāju un viņu ģimenes locekļu patēriņam, dalībvalstīm ir jāņem vērā vairāki kritēriji, no kuriem viens ir pārvadājamo preču daudzums (skatīt Direktīvas 92/12/EEK 9. pantu). Lai piemērotu šo kritēriju, dalībvalstis var arī noteikt tikai atsaucei paredzētu orientējošu atļauto preču daudzumu. Turklāt jāievēro, ka trīs dalībvalstīs (Zviedrijā, Dānijā un Somijā) līdz 2003. gada beigām bija atļauts piemērot ierobežojumus attiecībā uz to akcīzes preču daudzumu (ieskaitot alkoholiskos dzērienus), ko šo dalībvalstu teritorijā no citām dalībvalstīm drīkst ievest ceļotāji, nemaksājot papildu akcīzes nodokli (skatīt Direktīvas 92/12/EEK 26. pantu).

28. Pirmajā ziņojumā saistībā ar pārrobežu iepirkšanās apjomu ir atzīmēts, ka šāda iepirkšanās kopumā ir plaši izplatīta un kopš 1992. gada ir vērojams tās pieaugums, jo īpaši uz valstīm, kuras piemēro nodokļa likmes, kas ir ievērojami augstākas par tām kaimiņos esošo dalībvalstu likmēm. Ziņojumā ir arī atzīmēts, ka šajā situācijā vispāratzīts būtisks faktors ir akcīzes nodokļa atšķirīgās likmes. Augstākā līmeņa kontrabandas apkarošanas grupas ziņojumā, pievēršoties šim jautājumam, ir atzīmēts, ka līdzās liela mēroga kontrabandai, ar ko nodarbojas organizētās noziedzības grupas, notiek arī vērā ņemama maza mēroga kontrabanda ar precēm, par kurām ir samaksāts akcīzes nodoklis pārkāpjot spēkā esošos noteikumus, un to sekmē lielās atšķirības starp dalībvalstu nodokļa likmēm.

29. Atbildot uz anketas jautājumiem, dalībvalstis, kas alkoholiskajiem dzērieniem piemēro salīdzinoši zemas nodokļa likmes, nav paudušas lielas bažas attiecībā uz pārrobežu iepirkšanos un kopumā to rīcībā nav datu par tās apjomu. Dalībvalstis ar augstām nodokļa likmēm pievērš šim jautājumam lielāku vērību. Piemēram, attiecībā uz starptautiskajiem pasažieriem Apvienotā Karaliste daudzās ostās un lidostās visā valstī veic ikgadējus pētījumus. Šo pētījumu rezultātā veiktās aplēses rāda, ka laikposmā no 1992. gada līdz 1999. gadam kopējie neiekasētie un zaudētie ieņēmumi (akcīzes nodoklis un PVN), ko rada Lamanša jūras šauruma kontrabanda, ieskaitot visu veidu alkoholiskos dzērienus, par kuriem ir samaksāts akcīzes nodoklis, ir pieauguši no 70 miljoniem GBP līdz aptuveni 285 miljoniem GBP. Kopējo zaudējumu lielāko daļu ir veidojuši alus nozarē ciestie zaudējumi. Šajā situācijā ļoti liela nozīme ir bijusi atšķirīgajām nodokļa likmēm, kaut gan ir arī citi būtiski faktori, piemēram, cenas pirms aplikšanas ar nodokli, valūtas maiņas kurss un biļešu cenas. Dānijas veiktās aplēses rāda, ka 2000. gadā no dāņu kopējā alus, vīna un stipro alkoholisko dzērienu patēriņa attiecīgi 18%, 13,5% un 27% ir veidojuši pārrobežu pirkumi. Zviedrijā pārrobežu iepirkšanās pieaugums bija vērojams deviņdesmito gadu otrajā pusē, un to visticamāk izraisīja atšķirīgās nodokļa likmes. Izteikts patērētā tīrā spirta tilpumā, 2000. gadā pārrobežu iepirkšanās rezultāts kopumā ir bijis 1,26 litri uz vienu personu, kas sasniegusi vai pārsniegusi 15 gadu vecumu. Tas atbilst 17% no kopējā patēriņa. Attiecībā uz stiprajiem dzērieniem, alu un vīnu tas ir attiecīgi 27%, 12% un 14%. Somijā alkoholisko dzērienu pārrobežu tirdzniecība notiek galvenokārt ar trešām valstīm, jo Somijas cenas ļoti būtiski atšķiras no Krievijas un Igaunijas cenām. Līdz šim pārrobežu tirdzniecība ar citām dalībvalstīm

nav radījusi lielas bažas, bet Somija uzskata, ka pēc ES paplašināšanās situācija mainīsies. Tirdzniecības organizācijas tādās dalībvalstīs kā Beļģija un Nīderlande, kurās nodokļa likmes ir „mērenākas", arī ir izteikušas neapmierinātību par negatīvo ietekmi, ko uz to dalībniekiem atstāj šo dalībvalstu pilsoņu pārrobežu iepirkšanās dalībvalstīs, kas nedzirkstošajiem un dzirkstošajiem vīniem piemēro nulles likmi vai tai pietuvinātu likmi.

30. Uz Dānijas, Zviedrijas un Somijas turpmākajiem ieņēmumiem spirta un alkoholisko dzērienu nozarē iespaidu jau ir atstājuši vai atstās divi faktori, proti, tas, ka 2003. gada 31. decembrī ir beigusies atļauja piemērot ierobežojumus attiecībā uz to akcīzes preču daudzumu, ko šo dalībvalstu teritorijā no citām dalībvalstīm drīkst ievest ceļotāji, nemaksājot papildu akcīzes nodokli, un ES paplašināšanās. Minētajās dalībvalstīs turpinās diskusijas par ietekmi, ko uz to akcīzes nodokļu likmēm varētu atstāt šie divi notikumi. Dānija ir samazinājusi stipro alkoholisko dzērienu nodokļa likmi par 45%, tai stājoties spēkā 2003. gada oktobrī, un Somija ir veikusi vispārēju likmju samazināšanu (alum par 32%, vīnam par 10% un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem par 44%), samazinātajām likmēm stājoties spēkā 2004. gada 1. martā. Tas, kādu ietekmi likmju samazināšana atstās uz šo dalībvalstu nodokļa ieņēmumiem, būs atkarīgs no samazināto likmju ietekmes uz kopējo patēriņu un galvenokārt no tā, cik lielā mērā pārrobežu iepirkšanos un pārrobežu kontrabandu šajās dalībvalstīs aizstās parastas tirdzniecības operācijas.

31. Iepriekš aprakstītā situācija rāda, ka pilsoņi plaši izmanto iespēju iegādāties preces, par kurām ir samaksāts akcīzes nodoklis, pēc izvēles ikvienā dalībvalstī un vest tās uz citu dalībvalsti bez jebkādām formalitātēm un bez otrreizējas nodokļa maksāšanas. Šāda iespēja ir pilnīgi likumīga un tā ir viena no pilsoņu pamatbrīvībām iekšējā tirgū. Acīmredzams ir arī tas, ka minēto pārrobežu iepirkšanos lielā mērā veicina dalībvalstu nodokļa atšķirības. Lai būtu iespējams kontrolēt, vai privātpersonu pārvadātās preces šo personu pašu patēriņa vietā nav domātas komercdarījumiem, ir vajadzīgas ceļotāju fiziskas pārbaudes. Tomēr, tā kā regulāras kontroles pie iekšējām robežām nav savienojamas ar Līguma 14. pantā iekļautajiem iekšējā tirgus pamatprincipiem, šādas pārbaudes varētu notikt tikai laiku pa laikam (izlases veida pārbaudes) kā visu attiecīgās dalībvalsts teritoriju aptverošas iekšējās pārraudzības sistēmas sastāvdaļa. Turklāt minētajai kontrolei ir jānotiek saskaņā ar Kopienas tiesību vispārīgajiem principiem un to, jo īpaši, nedrīkstētu veikt patvaļīgā vai nevajadzīgi ierobežojošā veidā[16]. Ceļotāju pārbaudes un veids, kādā tās notiek dažās dalībvalstīs, bieži izraisa ceļotāju neapmierinātību un Komisijai par attiecīgajām dalībvalstīm ir nācies uzklausīt daudzas sūdzības. Faktu, ka šāda fiskāla kontrole joprojām turpinās, ceļotāji bieži uztver kā kavēkli, kas ierobežo personu brīvas pārvietošanās tiesības iekšējā tirgus telpā. Šā ziņojuma mērķis nav analizēt jautājumu par apjomu, kādā dalībvalstīs joprojām ir atļauts pārbaudīt ceļotājus. Tomēr ir skaidrs, ka būtisks iemesls, kāpēc vairākas dalībvalstis turpina veikt šādas pārbaudes ar nolūku nošķirt patiesu pārrobežu iepirkšanos no tādu preču kontrabandas, par kurām ir samaksāts akcīzes nodoklis, ir tas, ka šo valstu piemērotās nodokļa likmes ir daudz augstākas par likmēm, ko piemēro tām kaimiņos esošās dalībvalstis.

---

16 Par šiem jautājumiem sk. EKT 27.04.1991.g. spriedumu lietā 321/87.

Secinājumi par iekšējā tirgus darbību

32. Veiktā analīze ļauj secināt, ka fiskālo robežu atcelšana 1993. gadā saistībā ar faktu, ka dalībvalstis turpina alkoholiskajiem dzērieniem piemērot ļoti atšķirīgas nodokļa likmes, patērētājiem dažkārt ir izdevīga, tomēr iekšējā tirgū tā rada daudzas problēmas.

33. Turklāt dažās dalībvalstīs gan individuāli uzņēmēji, gan organizācijas, kas pārstāv alkoholisko dzērienu ražotājus, ir atkārtoti sūdzējušās par konkurences traucējumiem un preču novirzīšanu, ko izraisa likmju lielās atšķirības. Ražotāji un tirgotāji, kas darbojas dalībvalstīs vai atsevišķos dalībvalstu reģionos, kur piemēro augstas nodokļa likmes, norāda uz augstajiem nodokļiem un negatīvo ietekmi, ko uz viņu uzņēmējdarbību atstāj muitas likumu pārkāpumi un kontrabanda, kā arī pārrobežu iepirkšanās, kam par iemeslu arī ir augstās nodokļa likmes (vienlaikus atzīstot, ka no patērētāju viedokļa šāda iepirkšanās ir pilnīgi likumīga).

34. Vairākums dalībvalstu atzīst, ka iekšējā tirgus pienācīgai darbībai ir vajadzīga turpmāka likmju tuvināšana. Tomēr nav vienprātības par to, kādā veidā šī tuvināšana būtu jāpanāk. Dalībvalstis, kas piemēro augstu nodokli, ziņojot par pieaugošo pārrobežu iepirkšanos, kontrabandu un komerciālu krāpniecību, ko izraisa likmju atšķirības, uzsver vajadzību paaugstināt visas minimālās likmes. Tikmēr daudzas citas dalībvalstis uzsver, ka ieguldījums šā jautājuma risināšanā ir jādod arī dalībvalstīm, kas piemēro ļoti augstas nodokļa likmes. Šajā sakarā jāpiemin tas, ka nesen Dānija un Somija ir ievērojami samazinājušas dažu alkoholisko dzērienu nodokļa likmes, ņemot vērā, ka 2003. gada 31. decembrī ir beigusies atļauja piemērot ierobežojumus attiecībā uz to alkohola daudzumu, ko, ceļojot Kopienas iekšienē, ceļotāji drīkst ievest šo dalībvalstu teritorijā, un gatavojoties ES paplašināšanai 2004. gada 1. maijā.

3.3. Alkoholisko dzērienu konkurence

35. Šajā nodaļā ir analizēts dažādu alkoholisko dzērienu veidu konkurences līmenis un jautājums par vajadzību saskaņot konkurējošām dzērienu kategorijām piemērojamo akcīzes nodokli.

36. Direktīvā 92/84/EEK noteiktās dažādu produktu kategoriju minimālās likmes ir politiska kompromisa rezultāts un to saistība ar jautājumu par konkurenci ir tikai daļēja. Minimālās likmes alum ir samērā zemas un varētu uzskatīt, ka tādējādi ir ņemta vērā konkurence starp alu un vīnu, kam minimālā likme ir noteikta nulles līmenī. Stipro alkoholisko dzērienu likmes un zināmā mērā arī starpproduktu (kas satur pārtvaicētu spirtu) likmes par spirta tilpumkoncentrācijas vienību ir daudz augstākas un to varētu skaidrot ar to, ka starp šiem produktiem un alu, un vīnu konkurence nepastāv vai arī tā nav ievērojama.

37. Direktīva 92/84/EEK tieši nenosaka, ka dalībvalstīm valsts likmes dažādām produktu kategorijām būtu jāuzliek samērīgi ar šo produktu kategoriju spirta tilpumkoncentrāciju. Tomēr, nosakot kādas produktu kategorijas valsts likmes, dalībvalstīm ir jārespektē arī EK Līguma vispārīgie noteikumi un, jo īpaši, tā 90. pants, kas nosaka, ka iekšējā taksācija nedrīkst būt diskriminējoša attiecībā uz pārējo dalībvalstu produktiem vai netieši aizsargāt citus vietējā ražojuma produktus. Pamatojoties uz šo noteikumu, Eiropas Kopienu Tiesa ir pieņēmusi nolēmumu

(lietā C-170/78), ka gadījumos, kad kādu dalībvalsti nevar uzskatīt par konkrēta dzēriena (vīna) ražotāju, dalībvalsts nedrīkst šo dzērienu aplikt ar nodokli tādā veidā, lai aizsargātu vietējā ražojuma dzērienu (alu), kas ir minētā dzēriena tuvākais konkurējošais dzēriens. Tādējādi visām vīnu neražojošajām dalībvalstīm nodoklis vīnam un alum ir jānosaka samērīgi ar šo produktu spirta tilpumkoncentrāciju, un to brīvība nodokļa likmju noteikšanā ir ierobežota. Gatavojot prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar EK Līguma 234. pantu citā, jaunākā lietā (C-166/98), Tiesai ir nācies izskatīt jautājumu par Direktīvu 92/83/EEK un 92/84/EEK likumīgumu. Jautājums skāra direktīvu likumīgumu no EK Līguma viedokļa un, jo īpaši, to 90. panta 2. punktu, proti, minētās direktīvas paredz, ka dalībvalstīm ir jāpaaugstina likme alum līdz zemākajam līmenim, tādējādi radot atšķirības starp likmēm, kas varētu izraisīt vīna un alus diskrimināciju. Tiesa ir atzinusi, ka, izskatot iesniegto jautājumu, nav atklāti faktori, kas varētu ietekmēt abu direktīvu likumīgumu, cita starpā norādot, ka dalībvalstīm ir atstātas pietiekami plašas brīvas rīcības iespējas, lai nodrošinātu, ka vīna un alus nodokļu attiecības izslēdz jebkādu vietējā ražojuma produktu aizsardzību Līguma 90. panta nozīmē.

38. Dalībvalstis kopumā ir norādījušas, ka konkurences līmenis starp dažādiem produktiem nav izšķirīgs faktors, nosakot dažādām produktu kategorijām piemērojamās nodokļa likmes. Dalībvalstis uzskata, ka cena nav galvenais patērētāju izvēli ietekmējošais faktors un, ka citi faktori (ieradumi, dzērienu lietošanas apstākļi, kultūra, klimats) var būt svarīgāki vai vismaz tikpat svarīgi kā cena. Tādēļ, nosakot nodokļa likmes, dalībvalstis konkurences līmeni parasti ņem vērā tikai, ciktāl tas ir saistīts ar prasībām, kas izriet no iepriekš minētajiem ES Līguma noteikumiem. Šo nostāju atspoguļo tabula **C pielikumā**, kurā var aplūkot dažādu alkoholisko dzērienu kategoriju nodokļa likmes, izteiktas euro par hl/spirta tilpumkoncentrācijas vienību. Dalībvalstis, kas piemēro augstas nodokļa likmes (jo īpaši Dānija, Zviedrija, Apvienotā Karaliste un Īrija), atbildēs uz anketas jautājumiem gan ir uzsvērušas, ka atšķirībā no vīna ražotājām dalībvalstīm, šīm dalībvalstīm saskaņā ar EKT tiesu praksi konkurējošu produktu taksācijā ir jāpiemēro vienlīdzības princips, kamēr dalībvalstis, kas ražo gan vīnu, gan alu, var neņemt vērā konkurenci un brīvi noteikt savas nodokļa likmes.

39. Alus un vīna ražotāji dažādu veidu alkoholisko dzērienu konkurenci neuzskata par ļoti būtisku faktoru. Saskaņā ar vīna ražotāju sniegto informāciju vīna neaplikšana ar nodokli nerada konkurences problēmas ar citiem alkoholiskajiem dzērieniem galvenokārt divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, dalībvalstīs, kas vīnam piemēro nulles likmi vai tai pietuvinātu likmi, galda vīnu un arī kvalitatīvo vīnu patēriņš samazinās. Otrkārt, saskaņā ar šo ražotāju sniegto informāciju dažādu dzērienu konkurence nav atkarīga no cenas, bet vairāk no citiem faktoriem, piemēram, tradīcijām, kultūras, attiecīgā dzēriena lietošanas laika un vietas, stila tendencēm, vecuma grupām, sociālās vides un mārketinga.

40. Stipro alkoholisko dzērienu ražotāji savukārt uzskata, ka pašreiz noteiktās minimālās likmes ir likumīga statusa piešķiršana valstu akcīzes politikas īstenotajai diskriminācijai attiecībā uz stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem. Šie ražotāji ir pārliecināti, ka visi produkti zināmā mērā savstarpēji konkurē, tādēļ stipro alkoholisko dzērienu diskriminācija attiecībā pret alu un vīnu būtu samazināma, samazinot stipro alkoholisko dzērienu minimālo likmi. Šie ražotāji arī uzskata, ka cenu konkurences dēļ akcīzes nodoklis var ietekmēt dažādu kategoriju alkoholisko dzērienu tirgus daļu. Jo īpaši dalībvalstīs, kas piemēro augstākus nodokļus, cenu

pārmaiņas ietekmē stipros alkoholisko dzērienus vairāk nekā citas dzērienu kategorijas.

41. Alkoholisko dzērienu konkurences pētījumā ir analizēts gan tas, cik elastīgi mainās kādas dzērienu kategorijas pieprasījums, mainoties šīs kategorijas dzērienu cenai (konkrēta produktu veida pieprasījuma un tā cenas attiecības), gan tas, cik elastīgi mainās kādas dzērienu kategorijas pieprasījums, mainoties citu kategoriju dzērienu cenai (konkrēta produktu veida pieprasījuma un tā salīdzinošās cenas attiecības)[17]. Salīdzinošo cenu un pieprasījuma attiecības ļauj izdarīt secinājumus par dzērienu konkurences līmeni. Pirms iepazīšanās ar pētījuma rezultātiem ir jāpievērš uzmanība konsultanta norādītajām grūtībām, ko sastop, veicot šāda veida analīzi. Pirmkārt, konsultants ir secinājis, ka pieejamā informācija par alkoholisko dzērienu cenām vairumā dalībvalstu ir vai nu ļoti trūcīga vai arī/un tā nav tik kvalitatīva, lai varētu izdarīt drošus secinājumus par alkohola salīdzinošo cenu un pieprasījuma attiecībām. Turklāt konsultants ir secinājis, ka alkoholisko dzērienu patēriņu, kā arī vienas iecienītākās dzērienu kategorijas nomaiņu ar citu ietekmē daudzi faktori. Piemēram, vairāku gadu gaitā var mainīties patērētāju attieksme pret vīna lietošanu, tādējādi radot vīna patēriņa pieaugumu un citu kategoriju dzērienu patēriņa kritumu, lai gan jāatzīst, ka pašreizējā tendence ir gluži pretēja. Tātad, ja patērētāji citu dzērienu vietā sāk dot priekšroku vīnam, daudzos gadījumos vīna un citu dzērienu salīdzinošā cena šo izvēli neietekmē, t.i., tā notiktu arī tad, ja attiecīgās cenas laika gaitā būtu palikušas stabilas. Konsultants ir norādījis, ka šādā situācijā ir ļoti grūti novērtēt cenu ietekmi uz patēriņu, jo, visticamāk, izvēli par labu viena dzēriena nomaiņai ar citu visvairāk ietekmē tāds faktors kā patērētāju gaumes pārmaiņas. Jāpiebilst, ka fakti liecina, ka pēdējo gadu laikā ir samazinājies gan kvalitatīvo, gan galda vīnu patēriņš[18].

42. Par tām valstīm/produktiem, par kuriem bija pieejami pietiekami dati saistībā ar cenām, konsultants ir aprēķinājis gan pieprasījuma un produkta paša cenas, gan pieprasījuma un produkta salīdzinošās cenas pārmaiņu attiecības. Vairums aprēķinu par to, cik elastīgas ir konkrēta produktu veida pieprasījuma un tā cenas attiecības, ir devuši negatīvu rezultātu, kas gan ir bijis tikai nedaudz zem nulles, un tas varētu liecināt, ka šajā ziņā visu veidu alkoholisko dzērienu pieprasījums ir relatīvi neelastīgs (produkta paša cenas pārmaiņas pieprasījumu sevišķi jūtami neietekmē). Aprēķini par to, cik elastīgas ir konkrēta produktu veida pieprasījuma un tā salīdzinošās cenas attiecības, kopumā arī liecina par to, ka pieprasījums ir relatīvi neelastīgs, tātad var domāt, ka neviena veida alkoholisko dzērienu patēriņš nav būtiski atkarīgs no citu alkoholisko dzērienu cenām.

Secinājumi par alkoholisko dzērienu konkurenci

43. Pamatojoties uz dažādajiem paustajiem viedokļiem un konkurences pētījuma rezultātiem, ir grūti izdarīt noteiktus secinājumus saistībā ar šo aspektu. To, kāpēc patērētāji izvēlas kādu noteiktu produktu kategoriju, nosaka daudzi faktori, un viens

---

17 Šā pētījuma secinājumi neskar Komisijas veikto konkurences lietu analīzi.

18 Ir aprēķināts, ka ES15 līmenī kopējais patēriņš uz vienu iedzīvotāju ir samazinājies no aptuveni 37 l litriem 1990. gadā līdz aptuveni 33 litriem 2002. gadā. Galda vīnu patēriņš ir samazinājies no 20,5 litriem līdz aptuveni 15 litriem. Šīs tendences ir izteiktākas dažās vīnu ražojošās dienvidu valstīs. Piemēram, Itālijā kopējais patēriņš uz vienu iedzīvotāju ir samazinājies no aptuveni 63 litriem līdz aptuveni 47 litriem un Francijā no aptuveni 67 litriem līdz aptuveni 58 litriem.

no tiem ir cena, ko savukārt ietekmē piemērojamās nodokļa likmes lielums. Nodokļa likmju ietekme uz patērētāju izvēli dažādās dalībvalstīs ir atšķirīga, tomēr šī ietekme mēdz būt lielāka dalībvalstīs, kur nodoklis ir augsts un veido proporcionāli lielāku cenas daļu.

3.4. Nodokļa likmju faktiskā vērtība

44. Cits būtisks elements saskaņā ar Direktīvas 92/84/EEK 8. pantu ir nodokļa likmju faktiskā vērtība. Šeit ir jānoskaidro, vai, nosakot minimālās likmes, būtu jāņem vērā inflācijas ietekme kopš šo likmju ieviešanas, vai arī šis jautājums būtu jāatstāj dalībvalstu ziņā. Saskaņā ar *Eurostat* datiem par ikgadējā *HICP* (Saskaņotais patēriņa cenu indekss) pārmaiņām laikposmā no 1993. līdz 2002. gadam kopējā inflācija ES no 1993. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 31. decembrim ir bijusi 24,04% robežās[19].

45. Piemērojot pieaugušās inflācijas indeksu minimālajām likmēm, indeksētās minimālās likmes būtu šādas:

Produktu kategorijas	***Mērvienības***	***Pašreizējās minimālās likmes***	***Indeksētās minimālās likmes 01.01.2003. (pašreizējās likmes x 1,24)***
Vīns (nedzirkstošais un dzirkstošais)	**par hl produkta**	**0 EUR**	**0 EUR**
Alus	**par hl/Plato grādu vai hl/ spirta tilpumkoncentrācijas vienību**	**0,748 EUR** vai **1,87 EUR**	**0,93 EUR** vai **2,32 EUR**
Starpprodukti	**par hl produkta**	**45 EUR**	**56 EUR**
Spirts	**par hl tīra spirta**	**550 EUR**	**682 EUR**

46. Šādi indeksējot minimālās likmes 2004. gada 1. maijā, vairākām dalībvalstīm būtu attiecīgi jāpaaugstina likmes šādām produktu kategorijām:

a) alum piemērojamā likme būtu jāpaaugstina septiņām dalībvalstīm (Luksemburga, Vācija, Spānija, Čehija, Lietuva, Latvija, Malta);

b) starpproduktiem piemērojamā likme būtu jāpaaugstina septiņām dalībvalstīm (Grieķija, Spānija, Itālija, Portugāle, Ungārija, Malta, Kipra);

---

[19] Patieso *HICP* nosaka, sākot ar 1997. gadu. Pirms 1997. gada dati ir iegūti, izmantojot *HICP* starpindeksus. Izmantotie *HICP* dati par ikgadējām pārmaiņām ir šādi: 1993.g.: 3,4%; 1994.g.: 2,8%; 1995.g.: 2,8%; 1996.g.: 2,4%; 1997.g.: 1,7%; 1998.g.: 1,3%; 1999.g.: 1,2%; 2000.g.: 1,9%; 2001.g.: 2,2%; 2002.g.: 2,1%.

c) stiprajiem dzērieniem piemērojamā likme būtu jāpaaugstina trīs dalībvalstīm (Itālija, Kipra un Slovākija).

47. Vairums dalībvalstu, atbildot uz anketas jautājumiem, ir apgalvojušas piekristu minimālo likmju paaugstināšanai, ievērojot inflāciju, lai saglabātu šo likmju faktisko vērtību. Dažas dalībvalstis tomēr uzskata, ka tas būtu atkarīgs no pozitīvas likmes piemērošanas vīnam, jo nedrīkstētu pieļaut vīna un citu alkoholisko dzērienu konkurences traucējumu pieaugumu, lai gan likmju pieskaņošana inflācijai bez pozitīvas likmes ieviešanas vīnam vienkārši atjauno 1993. gada 1. janvārī pastāvošo situāciju. Pirmajā ziņojumā ir atzīts, ka alkoholiskajiem dzērieniem piemērojamo nodokļa likmju jomā ir vērojama izteikta stagnācija un norādīts, ka tas varētu liecināt par to, ka nulles likmes piemērošana vīnam kavē plašākas pārmaiņas attiecībā uz citiem alkohola izstrādājumiem attiecīgajā dalībvalstī un tai kaimiņos esošajās dalībvalstīs. Daudzas dalībvalstis tomēr uzskata, ka situācija dažādās dalībvalstīs ir atšķirīga un atkarīga no tādiem faktoriem kā tradīcijas, kultūra, kā arī no dzērienu lietošanas vietas un laika.

Secinājumi par nodokļa likmju faktisko vērtību

48. Minimālo likmju paaugstinājums, ievērojot inflāciju, nenozīmē neizbēgamu likmju faktiskās vērtības pieaugumu. Savukārt, ja neizdotos sabalansēt specifiskās minimālās likmes un inflāciju, šo likmju faktiskā vērtība saruktu. Tātad šāda veida minimālo likmju paaugstinājums ir vajadzīgs, lai saglabātu Padomes 1992. gadā apstiprinātās likmes kā prasību minimumu iekšējā tirgus darbībai bez fiskālajām robežām. Šajā sakarā ir jāievēro, ka pārējo akcīzes preču (tabakas izstrādājumu un minerāleļļu) minimālās likmes ir paaugstinātas, ievērojot inflāciju. Taču pašreizējā alkohola akcīzes nodokļa sistēma ir minimālo likmju sistēma un dalībvalstīm ir dota iespēja paaugstināt piemērojamās likmes, ievērojot inflāciju, vienlaikus nemainot pašreizējo sistēmu.

49. Runājot par alkoholiskajiem dzērieniem, vairākas dalībvalstis tomēr saista jautājumu par likmju faktisko vērtību ar pozitīvas minimālās likmes ieviešanu vīnam, kas ir un paliek ļoti strīdīgs jautājums (skatīt 3.5.2. iedaļu).

3.5. Līguma augstākie mērķi

50. Saskaņā ar Direktīvas 92/84/EEK 8. pantu, pārskatot alkoholiskajiem dzērieniem piemērojamās nodokļa likmes, vienmēr ir jāņem vērā Līguma augstākie mērķi. Tādēļ šajā ziņojumā ir apskatīti arī jautājumi saistībā ar veselības aizsardzības politiku, lauksaimniecības politiku, reģionālās un lauku attīstības un kultūras aspektiem. Ir apskatīti arī jautājumi saistībā ar ES paplašināšanos un ieteikto pasākumu ietekmi uz kandidātvalstīm.

3.5.1. Veselības aizsardzības un sociālā politika

51. Līguma 152. pants paredz, ka, izstrādājot un īstenojot ikvienu Kopienas politikas un darbības aspektu, ir jānodrošina augsts sabiedrības veselības aizsardzības līmenis. Šajā sakarā pirmajā ziņojumā ir atzīmēts, ka alkohola taksāciju var izmantot kā iespējamu līdzekli, lai atturētu cilvēkus no pārmērīga alkohola patēriņa, tādējādi samazinot problēmas, ko izraisa alkohola patēriņš, alkoholisms un pārmērīga alkohola lietošana. Tomēr jāatzīmē arī, ka pēdējos gados ar medicīnu saistītos

ziņojumos ir minēts, ka, lietoti mērenās devās, daži alkoholiskie dzērieni cilvēku veselību ietekmē pozitīvi.

52. Vairums dalībvalstu, atbildot uz anketas jautājumiem, ir norādījušas, ka valstu līmenī veselības aizsardzības politikas apsvērumi piemērojamās nodokļa likmes neietekmē, lai gan dažas dalībvalstis ir piebildušas, ka veselības aizsardzības organizācijas cenšas ietekmēt valstu attieksmi pret šiem jautājumiem. Tikai viena dalībvalsts (Zviedrija) ir atzinusi, ka, nosakot nodokļa likmes, tā par visbūtiskākajiem uzskata veselības aizsardzības mērķus. Citās dalībvalstīs, kas piemēro augstas nodokļa likmes (piemēram, Somijā, Apvienotajā Karalistē un Dānijā), pašlaik šiem jautājumiem pievērš mazāku uzmanību nekā agrāk. AK ir atzīmējusi, ka par iemeslu tam ir pretrunīgie zinātniskie pierādījumi par alkohola lietošanas pozitīvo un negatīvo aspektu.

53. Ražotāji uzsver, ka pieliek pūles, lai veicinātu atbildīgu attieksmi pret alkohola lietošanu. Ražotāji uzskata, ka lielākais vairākums Eiropas patērētāju lieto alkoholu saprātīgās devās, ievērojot mērenību un ar baudu. Ražotāji arī uzskata, ka ikviena veida alkoholisko dzērienu mērena lietošana var pozitīvi ietekmēt cilvēku veselību. Ražotāji domā, ka, mēģinot samazināt patērētā alkohola kopējo apjomu uz vienu cilvēku ar augstu nodokļu palīdzību, netiks ietekmēti tie, kas alkoholu lieto pārmērīgi lielās devās, un, spriežot pēc pieredzes, šāda nostāja var izraisīt pat negribētas negatīvas sekas (piemēram, veicināt kontrabandu un nelegālu ražošanu).

54. Veselības aizsardzības organizācijas un jo īpaši *Eurocare* (Atbalsts cīņai par alkohola nodarītā kaitējuma novēršanu Eiropā) pauž viedokli, ka taksācijai būtu jānodrošina augsts cenu līmenis, jo starp cenu un patēriņu ir acīmredzams kopsakars. Turklāt šīs organizācijas uzskata, ka par alkoholu iekasētie nodokļi būtu jāizmanto, lai finansētu alkohola lietošanas kontroles pasākumus, tostarp izglītošanu saistībā ar veselības aizsardzību, alkohola politikas izpēti un veselības aizsardzības pakalpojumu atbalstu. Runājot par šo aspektu, minētās organizācijas atzīmē, ka Baltajā grāmatā par izaugsmi, konkurenci un nodarbinātību[20] Komisija jau ir aicinājusi internalizēt alkoholisko dzērienu lietošanas ārējās izmaksas. Attiecībā uz alkohola lietošanas pozitīvo ietekmi *Eurocare* aicina nepārsteigties, piedēvējot alkohola lietošanai pozitīvu ietekmi, un vienlaikus piekrīt uzskatam, ka atšķirība starp dažādiem dzērieniem ir niecīga: šķiet, ka pārsvarā alkoholisko dzērienu pozitīvo ietekmi izraisa vīnā, alū un stiprajos dzērienos esošais alkohols, nevis citas šo dzērienu sastāvdaļas.

Secinājumi par veselības aizsardzības un sociālo politiku

55. Vairums dalībvalstu, nosakot nodokļa likmes, parasti neņem vērā veselības aizsardzības politikas apsvērumus, kaut gan pašreizējais EK nodokļa režīms, nosakot vienīgi minimālās likmes, piedāvā tām ievērojamu rīcības brīvību, lai tās varētu savā nodokļu politikā iekļaut arī sabiedrības veselības aizsardzības apsvērumus. Dažas dalībvalstis uzskata, ka minimālo likmju paaugstināšana, ievērojot inflāciju, jebkurā gadījumā veido prasību minimumu, kas būtu jāizpilda, lai ar akcīzes nodokļa

[20] „Baltā grāmata par izaugsmi, konkurenci un nodarbinātību – mērķi un to sasniegšanas ceļi, ieejot 21. gadsimtā ", KOM(93) 700, 05.12.93.

palīdzību ilgtermiņā varētu gan samazināt kopējo alkohola patēriņu, gan internalizēt alkohola pārmērīgas lietošanas ārējās vai sabiedriskās izmaksas.

3.5.2. Lauksaimniecības politika

56. Vīns ir lauksaimniecības produkts un šādi tas ir definēts arī Līgumā. No 25 dalībvalstīm 14 dalībvalstīs vīnu neapliek ar akcīzes nodokli vai arī tam piemēro ļoti zemas nodokļa likmes (12 dalībvalstīs nodokli nepiemēro, Francijā un Ungārijā piemēro ļoti zemas nodokļa likmes). Pozitīva akcīzes nodokļa ieviešana vīnam varētu ietekmēt vīna patēriņu un Kopējā tirgus vīna organizāciju. Lai attaisnotu nulles likmes piemērošanu vīnam, vīna ražotājas dalībvalstis vienmēr ir atsaukušās uz lauksaimniecības politiku. Dažas dalībvalstis norāda uz vīnkopju sarežģīto situāciju, kas neļauj vīnam piemērot pozitīvu nodokļa likmi.

57. Pirmā ziņojuma apstiprināšanas laikā vīna tirgus kopējā struktūra bija pakļauta reformām kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros. Reformu nolūks bija risināt pastāvošo pārprodukcijas jautājumu saistībā ar patēriņa krišanos vīna ražotājās dalībvalstīs, jo īpaši attiecībā uz galda vīniem. Šī vīna tirgus kopējās struktūras reforma ir pabeigta 1999. gadā[21]. Jaunās Kopējā tirgus organizācijas (*CMO*) mērķis ir pielikt pūles, lai labāk sabalansētu vīna piedāvājumu un pieprasījumu. Daži no galvenajiem tās darbības aspektiem ir jaunu stādījumu ierobežošana un ražošanas iespēju restrukturizācija ar nolūku samazināt galda vīnu ražošanas apjomu un izveidot stādījumus, kas, ievērojot tirgus pieprasījumu, ļautu ražot augstākas kvalitātes vīnu. Ir pieņemti pienācīgi tirgus intervences pasākumi (galvenie no tiem ir finansiāls atbalsts vīna pārtvaicei, uzglabāšanai, nenorūguša vīna izmantošanai citiem nolūkiem, nevis vīna ražošanai). Jo īpaši jāpiemin tas, ka obligātās pārtvaices pasākumu skaits ir samazināts līdz diviem un ir noteikta vīna pārtvaice krīzes gadījumā, ja rastos ārkārtas tirgus traucējumi. Jaunā *CMO* ir solis, kas ir vērsts uz mērķtiecīgāku pasākumu ieviešanu un vīnkopības pārorientāciju uz augstākas kvalitātes produktu ražošanu.

58. Kā arguments par labu vīna neaplikšanai ar nodokli tiek minēts, ka tas palīdz īstenot vienu no Kopējā tirgus vīna organizācijas politikas pamatmērķiem, proti, nodrošināt sabalansētu tirgus situāciju. Varbūtēja patēriņa samazināšanās pēc pozitīvas nodokļa likmes ieviešanas patiešām varētu negatīvi ietekmēt tirgus līdzsvaru. Turklāt šāds pieprasījuma kritums īstermiņā būtu jākompensē, paplašinot tirgus intervences pasākumus, galvenokārt pārtvaicējot lieko vīnu spirtā. Šā vīna pārtvaices procesa augstās izmaksas būtu jāsedz no Kopienas budžeta. No otras puses, nulles likme ir vispārīgs pasākums bez konkrēta mērķa, ko piemēro arī tiem augstākas kvalitātes un importēto vīnu tirgus sektoriem, kas paplašinās un kam ir mazākas noieta problēmas vai to nav vispār. Turklāt galvenās strukturālās problēmas ir radījušas patēriņa modeļa pārmaiņas vīna ražotājās dalībvalstīs. To ilustrē konkurences pētījumā gūtie rezultāti, izpētes gaitā pievēršot uzmanību arī tam, kā ir mainījies dažādu produktu patēriņš uz vienu cilvēku. Vīna patēriņš uz vienu cilvēku dienvidu dalībvalstīs (Spānijā, Francijā, Itālijā un Portugālē) pēdējo trīsdesmit gadu laikā ir ievērojami krities, kaut gan tas joprojām ir augsts, salīdzinot ar vīnu neražojošajām valstīm. Daļēji šo patēriņa kritumu līdzsvaro vīna pieprasījuma pieaugums valstīs, kas vīnam piemēro augstas akcīzes nodokļa likmes un ko tradicionāli uzskata par valstīm, kur

[21] Padomes 1999. gada 17. maija Regula (EK) Nr. 1493/1999 (OV L 179 , 14.07.1999.).

pārsvarā patērē alu. Turpretī alus patēriņš uz vienu cilvēku 90. gados ir ievērojami pieaudzis Dienvideiropas dalībvalstīs (Grieķijā, Portugālē, Itālijā un Spānijā), bet nedaudz krities daudzās ziemeļu dalībvalstīs (Austrijā, Beļģijā, Vācijā, Dānijā, AK, Luksemburgā un Nīderlandē).

59. Vīna ražotājas valstis un ražotāji kopumā noteikti iebilst pret pozitīvas minimālās likmes piemērošanu vīnam. To pamato ar to, ka vairumā vīna ražotāju dalībvalstu vīns nekad nav aplikts ar akcīzes nodokli, vīns ir šo valstu kultūras neatņemama daļa un obligātu vīna taksāciju būtu sarežģīti ieviest politisku iemeslu dēļ. Turklāt vīna ražotājas dalībvalstis, kas piemēro nulles likmi vai ļoti zemas kontroles likmes, patērē aptuveni 85% no kopējā ES vīna patēriņa, tātad varbūtējas iekšējā tirgus problēmas attiektos vienīgi uz nelielu 15% daļu no ES vīna patēriņa. Kā arguments ir minēts arī tas, ka vīna neaplikšana ar nodokli palīdz īstenot Kopējā tirgus vīna organizācijas mērķus un ka pašreizējā vīna tirgus situācijā jebkuras jaunas – pat zemas – obligātas nodokļa likmes ieviešana vīna ražotājās valstīs varētu tam kaitēt. Bez tam pastāv bažas, ka varētu sekot citi pasākumi, kuru rezultātā vīna minimālās likmes varētu paaugstināt. Turklāt šīs dalībvalstis uzskata, ka pozitīvas likmes piemērošana vīnam nedotu nekādu ieguldījumu to iekšējā tirgus problēmu risinājumā, kuras ir radījušas milzīgās nodokļa likmes atšķirības starp dalībvalstīm, kas piemēro attiecīgi augstas vai zemas nodokļa likmes.

60. Visbeidzot, kā arguments ir minēts arī tas, ka vīna taksācijas rezultātā būtu jāievieš vai jāpaplašina administratīvi pasākumi, kas skartu neskaitāmus mazos vīnkopjus, kā arī vīna ražotāju dalībvalstu administrācijas tādā mērā, kas būtu neproporcionāls, salīdzinot ar šā pasākuma dotajiem ieņēmumiem. Tomēr, tā kā vīna ražošanu jau regulē stingra kvalitātes un aprites kontrole saskaņā ar Kopējā tirgus vīna organizācijas un Direktīvas 92/12/EEK noteikumiem, sagaidāmā administratīvo pasākumu nasta, ciktāl tas attiecas uz Kopienas iekšējo apriti, varētu arī nebūt tik pārlieku smaga.

Secinājumi par lauksaimniecības politiku

61. Spriežot pēc dažādajiem izklāstītajiem viedokļiem, jāsecina, ka vīna taksācija ir un paliek ļoti strīdīgs un politiski jutīgs jautājums. Dažas no vīnu neražojošajām dalībvalstīm pieļauj jebkādas visu veidu alkoholisko dzērienu minimālo likmju pārmaiņas vienīgi atkarībā no pozitīvas akcīzes nodokļa likmes piemērošanas vīnam. Savukārt vīna ražotājas dalībvalstis kopumā turpina iebilst pret minimālās akcīzes nodokļa likmes ieviešanu vīnam.

62. Līdz ar jautājumu par to, cik ļoti sarežģīti būtu mainīt pašreizējās minimālās likmes, rodas vēl viens svarīgs jautājums. Proti, jautājums par to, vai ir lietderīgi paturēt pašreizējo akcīzes preču pārraudzības sistēmu (sistēma, kas pārrauga preču pārvadāšanu, ievērojot nodokļa atlikšanas režīmu, starp apstiprinātām akcīzes preču noliktavām, garantiju, pavaddokumentu sastādīšanu utt.) tādiem produktiem kā vīns un alus, kuru akcīzes nodokļa absolūtais līmenis vismaz 10 dalībvalstīs no 15, un nu jau 20 dalībvalstīs no 25, ir zemāks par tiem piemērojamā PVN līmeni.

3.5.3. Eiropas Savienības paplašināšanās

63. Dalībvalstis, kas iestājās ES 2004. gada 1. maijā, alkoholiskajiem dzērieniem jau piemēro nodokļa likmes, kas ir vienādas ar pašreizējām minimālajām likmēm vai

augstākas par tām. Pārējās kandidātvalstis, ar kurām notiek pievienošanās sarunas (Rumānija un Bulgārija), arī nav pieprasījušas pēc to pievienošanās noteikt pārejas periodu, lai sasniegtu pašreizējo nodokļa likmju līmeni. No **B1 līdz B4 pielikumam** sniegtās valstu likmes ietver arī spirta un alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa likmes, ko piemēro dalībvalstis, kas iestājās ES 2004. gada 1. maijā, un kandidātvalstis.

3.6. Pārbaudes termiņi

64. Direktīvas 92/84/EEK 8. pants paredz, ka reizi divos gados Padome uz Komisijas ziņojuma un attiecīgā gadījumā uz Komisijas priekšlikuma pamata pārbauda šajā direktīvā noteiktās nodokļa likmes un, apspriedusies ar Eiropas Parlamentu, ar vienprātīgu lēmumu nosaka vajadzīgos pasākumus.

65. Komisija uzskata, ka divi gadi ir pārāk īss laikposms, lai veiktu vajadzīgo vispusīgo iekšējā tirgus darbības un pārējo aspektu analīzi, kuri ir jāņem vērā Komisijas ziņojumā, un lai pienācīgā perspektīvā novērtētu pārmaiņas dalībvalstu nodokļa režīmā. Lai novērtētu iekšējā tirgus darbību un sekas, ko varētu radīt iespējamās nodokļa režīma pārmaiņas, piemērotāks būtu četru gadu pārbaudes termiņš. Tāpēc turpmākiem priekšlikumiem par pārmaiņām Kopienas alkohola taksācijas pamatdokumentos būtu jāietver Direktīvas 92/84/EEK 8. panta grozījumi, lai pašreizējo divu gadu vietā noteiktu četru gadu pārbaudes termiņu.

4. ALKOHOLISKO DZĒRIENU AKCĪZES NODOKĻA STRUKTŪRA

66. Lai gan Direktīvas 92/84/EEK 8. pants paredz, ka Komisijai ir jāveic pārbaudes un jāsniedz ziņojumi tikai saistībā ar šajā direktīvā noteiktajām nodokļa likmēm, Komisija uzskata, ka būtu lietderīgi apskatīt arī nodokļa struktūras pārmaiņas, jo nodokļa struktūra ir cieši saistīta ar nodokļa likmēm. Tas jo īpaši attiecas uz jautājumiem saistībā alkoholisko dzērienu klasifikāciju kategorijās saskaņā ar akcīzes nodokļa struktūras direktīvu (Direktīva 92/83/EEK). Šā ziņojuma tapšanas gaitā notikušajā konsultāciju procesā ir noskaidroti šādi trīs apskatāmi jautājumi:

a) atšķirīgu nodokļa likmju piemērošana nedzirkstošajiem un dzirkstošajiem vīniem;

b) produktu kategoriju definīciju KN (Muitas nomenklatūras) kodu precizēšana;

c) akcīzes preču klasifikācija.

4.1. Atšķirīgu nodokļa likmju piemērošana nedzirkstošajiem un dzirkstošajiem vīniem

67. Pašlaik saskaņā ar Direktīvām 92/83/EEK un 92/84EEK dalībvalstīm ir dota iespēja nedzirkstošajiem un dzirkstošajiem vīniem piemērot atšķirīgas nodokļa likmes. **B1 pielikumā** sniegtajā tabulā ir redzams, ka pašlaik šo iespēju izmantot ir izvēlējušās 8 dalībvalstis (Īrija, Apvienota Karaliste, Dānija, Nīderlande, Beļģija, Francija, Vācija, Austrija).

68. Pašlaik Vācija un Austrija nedzirkstošajiem vīniem piemēro nulles likmi, bet dzirkstošajiem vīniem piemērojamās likmes ir relatīvi augstas. Beļģija, Dānija, Francija, Apvienotā Karaliste, Īrija un Nīderlande dzirkstošajiem vīniem piemēro

likmes, kas ir augstākas par (pozitīvajām) nedzirkstošo vīnu likmēm (**skatīt B1 pielikumu**). Četras dalībvalstis (Vācija, Beļģija, Nīderlande, Austrija) arī dzirkstošajiem un nedzirkstošajiem starpproduktiem piemēro atšķirīgas nodokļa likmes (**skatīt B3 pielikumu**).

69. Šim dalījumam direktīvās par iemeslu ir fakts, ka minētajās dalībvalstīs dzirkstošos vīnus vēsturiski uzskata par „luksusa" produktiem. Rodas jautājums, vai šāds dalījums joprojām ir lietderīgs, jo līdzīgos gadījumos arvien vairāk lieto abu veidu produktus. Turklāt abās kategorijās ietilpst gan vīni, ko var uzskatīt par „luksusa" produktiem, gan arī pavisam lēti produkti (piemēram, kvalitatīvie vīni pretstatā galda vīniem).

70. Dzirkstošo vīnu definīcija saskaņā ar Direktīvas 92/83/EEK 8. pantu var izrādīties par netaisnīgas taksācijas cēloni. Saskaņā ar 8. pantā sniegto definīciju termins „dzirkstošais vīns" apzīmē produktus, „kuri pildīti pudelēs ar galviņkorķiem, kas nostiprināti ar saitēm vai stiprinājumiem, vai kuru pārspiediens, kas panākts ar oglekļa dioksīdu šķīdumā, ir trīs bāri vai vairāk". Abus šos kritērijus var uzskatīt par nosacītiem. Viegli dzirkstoši vīni, kuru pārspiediens ir nedaudz mazāks par trīs bāriem, nebūs jāapliek ar dzirkstošajiem vīniem piemērojamo akcīzes nodokli, un to taksācijā varēs izmantot minimālo (tostarp nulles līmeņa), nedzirkstošajiem vīniem piemērojamo nodokļa likmi, ja ražotājs vienkārši izmantos citādus korķus. Šā iemesla dēļ rodas jautājums, vai būtu jāturpina pastāvošais dalījums vai arī dzirkstošajiem vīniem un starpproduktiem būtu jāpiemēro tādas pašas nodokļa likmes kā nedzirkstošajiem vīniem un starpproduktiem.

4.2. To KN (Muitas nomenklatūras) kodu pielāgošana, kurus izmanto produktu kategoriju definēšanai

71. Direktīvā 92/83/EEK noteiktajās dažādo dzērienu kategoriju definīcijās ir plašas atsauces uz KN kodiem. Šīs direktīvas 26. pants paredz, ka atsauces uz KN kodiem šajā direktīvā ir atsauces uz kombinēto nomenklatūru tajā redakcijā, kas ir spēkā šīs direktīvas pieņemšanas dienā (1992. gada 19. oktobrī). Klasifikācijas pārmaiņu gadījumā uzņēmējiem, pārvadājot preces starp dalībvalstīm un starp ES un trešām valstīm attiecīgo produktu apzīmēšanai ir jāizmanto mainītie KN kodi. Lai atspoguļotu varbūtējās KN kodu pārmaiņas, kā arī interpretācijas pārmaiņas (piemēram, grozījumus Saskaņotās sistēmas paskaidrojumos) un vienkāršotu kā uzņēmēju, tā administrāciju darbību, **izdarot atsauces uz spēkā esošajiem KN kodiem, ir jāizmanto pēc iespējas jaunāki dati**. Turklāt, lai šīs atsauces uz spēkā esošajiem KN kodiem varētu vienkāršāk precizēt, Komisija ierosina sākt dalībvalstu diskusiju par to, **vai attiecīgo lēmumu pieņemšana turpmāk varētu notikt, ievērojot Direktīvas 92/12/EEK 24. pantā izklāstīto procedūru** (procedūra, kurā ir iesaistīta Akcīzes nodokļu komiteja, kā to attiecībā uz energoproduktiem paredz Padomes Direktīvas 2003/96/EK 2. panta 5. punkts[22]).

[22] Padomes 2003. gada 27. oktobra Direktīva 2003/96/EK, kas pārkārto Kopienas noteikumus par nodokļu uzlikšanu energoproduktiem un elektroenerģijai (OV L 283, 31.10.2003., 51. lpp.).

4.3. Akcīzes preču klasifikācija

72. Šīs nodaļas 4.2. iedaļā ieteiktās pārmaiņas atvieglinātu kā uzņēmēju, tā administrāciju darbību, bet neatrisinātu problēmas, kas rodas sakarā ar alkoholisko dzērienu klasifikāciju dažādajās kategorijās saskaņā ar Direktīvu 92/83/EEK. Šo kategoriju definīcijās vienmēr ir atrodama atsauce uz KN kodiem. Tādēļ, lai varētu pieņemt lēmumu par kāda produkta akcīzes nodokli, vispirms vienmēr ir jāpieņem lēmums par tā muitas klasifikāciju.

73. Pēdējā laikā gan tirgotāji, gan valstu administrācijas ir pievērsušas Komisijas institūciju uzmanību, sūdzoties par klasifikācijas problēmām, proti, viens un tas pats produkts dažādās dalībvalstīs ir klasificēts atšķirīgi un tādējādi tam piemēro dažādas nodokļa likmes. Vairākums minēto problēmu skar atšķirības precizēšanu starp produktiem ar KN kodu 2206 (citādi raudzēti dzērieni) un 2208 (stiprie dzērieni). Saskaņotās sistēmas paskaidrojumos attiecībā uz kodu 2206 ir minēts, ka ,,citādiem raudzētiem dzērieniem" ir atļauts pievienot pārtvaicētu spirtu, neprecizējot, cik daudz spirta drīkst pievienot. Dalībvalstu interpretācija šajā sakarā ir ļoti atšķirīga, tādējādi rodas situācijas, kad dažas dalībvalstis kādu produktu pieskaita pie ,,citādiem raudzētiem dzērieniem" vai ,,starpproduktiem", kamēr citas dalībvalstis to pašu produktu pieskaita pie ,,stiprajiem dzērieniem".

Iespējamie risinājumi

74. Saskaņā ar pastāvošajiem ES tiesību aktiem akcīzes nodokļa jomā (Direktīva 92/83/EEK), kuros ir atrodamas atsauces uz KN kodiem, kas ir alkoholisko dzērienu klasifikācijas pamatā, alkoholisko dzērienu atšķirīgās klasifikācijas problēmas var atrisināt vienīgi, **vienotāk interpretējot un piemērojot muitas noteikumus, kas regulē šo produktu klasifikāciju KN.**

75. Muitas formalitāšu izpildes nolūkā uzņēmēji attiecīgajās muitas iestādēs var iegūt saistošas izziņas par tarifiem (*BTI*), kas attiecas uz tādu preču klasifikāciju, ko importē no trešām valstīm vai eksportē uz tām. *BTI* ievada Komisijas pārziņā esošā datu bāzē un tās ir spēkā visās dalībvalstīs. Lai arī *BTI* attiecas uz katru gadījumu atsevišķi un nenosaka KN produktu klasifikācijas vispārīgos noteikumus, administrācijas un tirgotāji var izmantot šo informāciju kā pieturas punktu un tā var veicināt KN noteikumu par klasifikāciju KN vienotāku piemērošanu. Tomēr *BTI* nav pieejamas par produktiem, kas neatrodas muitas interešu lokā (piemēram, par jauniem produktiem, ko ražo ES un izplata tikai ES robežās). Lai palielinātu *BTI* vērtību akcīzes nodokļa jomā, vajadzētu padomāt par iespēju, kas ļautu uzņēmējiem attiecīgajās muitas iestādēs iegūt *BTI* arī par akcīzes precēm, ko nav paredzēts importēt vai eksportēt. Tam būtu vajadzīgi attiecīgo muitas noteikumu grozījumi[23].

76. Kā iepriekš minēts, muitas iestādes pēc uzņēmēju pieprasījuma izsniedz *BTI* par katru gadījumu atsevišķi. Lai izstrādātu nepārprotamākus alkoholisko dzērienu KN klasifikācijas vispārīgos noteikumus, ir izveidota darba grupa, kurā ietilpst Komisijas institūcijas un vairāku dalībvalstu muitas administrācijas. Šī darba grupa jo īpaši

---

[23] Padomes 1992. gada 12. oktobra Regulas (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi 12. pants un Kopienas Muitas kodeksa izpildes noteikumu 5. līdz 14. pants (Komisijas 1993. gada 2. jūlija Regula (EEK) Nr. 2454/93, kas paredz Padomes Regulas (EEK) Nr. 2913/92 izpildes noteikumus).

centīsies skaidri definēt atšķirību starp KN kodiem 2206 un 2208. Taču darba grupas veicamais uzdevums ir ārkārtīgi sarežģīts, tāpēc ļoti ātri rezultāti nav gaidāmi. Turklāt nedrīkst aizmirst, ka nekādi jauni muitas noteikumi saistībā ar KN alkoholisko dzērienu klasifikāciju neietekmēs akcīzes nodokļa piemērošanu, kamēr saskaņā ar 71. punktā minētajiem ieteikumiem nebūs precizētas Direktīvas 92/83/EEC 26. pantā minētās atsauces uz KN kodiem. Visbeidzot, KN klasifikācijā pamatoti nav ņemta vērā ietekme, ko tā varētu atstāt uz produktu klasifikāciju akcīzes nodokļa uzlikšanas nolūkā, un attiecībā uz atsevišķu produktu klasifikāciju akcīzes nodokļa uzlikšanas nolūkā KN klasifikācija var pat radīt nevēlamas sekas.

77. Tādēļ Komisija uzskata, ka vajadzētu apsvērt arī **radikālākus risinājumus, lai panāktu, ka alkoholisko dzērienu klasifikācija akcīzes nodokļa uzlikšanas nolūkā kļūst mazāk atkarīga no KN klasifikācijas**.

78. Viens risinājums varētu būt akcīzes preču definīcijās izmantot vienīgi vārdisku aprakstu bez atsaucēm uz KN kodiem, kā tas darīts, nosakot tabakas izstrādājumu definīcijas Direktīvā 95/59/EK. Tomēr tas varētu izrādīties ārkārtīgi sarežģīti, ņemot vērā alkoholisko dzērienu tirgū piedāvāto produktu lielo dažādību. Turklāt tirgū pastāvīgi parādās jauni produkti un tas varētu radīt jaunas klasifikācijas problēmas.

79. Cits risinājums varētu būt savienot muitas kodus un papildu elementus, kas būtu jāparedz Direktīvā 92/83/EEK. Šādi akcīzes nodokļa noteikšanas papildu elementi varētu palīdzēt definēt atšķirības starp alkoholisko dzērienu dažādām kategorijām gadījumos, kad KN kodu piemērošana vien nedod nepārprotamus rezultātus vai arī iegūtie rezultāti taksācijas nolūkā nav apmierinoši - kā piemēru šeit var minēt pieļaujamā pārtvaicētā spirta daudzuma noteikšanu, ko drīkst pievienot raudzētiem dzērieniem pirms tie zaudē ,,citādu raudzētu dzērienu" vai ,,starpproduktu" raksturīgās īpašības. Šādu noteikumu praktiska piemērošana tomēr varētu radīt ievērojamas grūtības, jo etilspirta izcelsmes noteikšana kādā produktā var izrādīties ārkārtīgi grūta un/vai dārga procedūra.

80. Visbeidzot, varētu apsvērt jaunas alkoholisko dzērienu kategorijas ieviešanu, kurā ietilptu ,,citādi raudzēti dzērieni", kam pievienots spirts. Nemainot pašreizējās Direktīvā 92/83/EEK noteiktās alus, vīna un etilspirta definīcijas, nodokļa aprēķina kārtību un akcīzes nodokļa likmes, ,,citādu raudzētu dzērienu" (KN kods 2206) taksācija varētu notikt saskaņā ar to spirta tilpumkoncentrāciju. Turklāt saskaņā Direktīvas 92/83/EEK 3. panta 2. punkta piemēru dalībvalstīm varētu atļaut iedalīt šādus dzērienus kategorijās, nepārsniedzot divas vai trīs spirta tilpumkoncentrācijas vienības, kas nošķir kategorijas, un iekasēt nodokli pēc vienas likmes par hektolitru jebkura dzēriena, kas atbilst konkrētajai kategorijai. ES minimālās likmes šiem produktiem varētu noteikt lineāri vai paaugstināt progresīvi, pieaugot produktu spirta tilpumkoncentrācijai. Izmantojot šo risinājumu, dalībvalstis salīdzināmiem produktiem (raudzētiem dzērieniem, kam pievienots spirts) varētu piemērot taisnīgu nodokli atkarībā no to spirta tilpumkoncentrācijas, vienlaikus samazinot vajadzību pēc nepārprotamas atšķirības noteikšanas starp produktiem ar KN kodiem 2206 un 2208. Jāatzīmē, ka pašreizējā ,,citādu raudzētu dzērienu" definīcija nemainītos un produktiem, kas pašlaik atbilst šai definīcijai (piemēram, ābolu vai bumbieru sidrs), joprojām piemērotu tādu pašu nodokļa likmi kā vīnam saskaņā ar Direktīvas 92/83/EEK 15. pantu.

Secinājumi

81. ES spirta un alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa režīms ir apstiprināts 1992. gadā, lai atvieglotu fiskāla rakstura pārbaudes pie iekšējām robežām, un kopš tā laika nav grozīts. Tam bija jānosaka prasību minimums, ko tolaik uzskatīja par vajadzīgu iekšējā tirgus darbības nodrošināšanai. Pamatojoties uz Komisijas ziņojumiem, Padomei ir jāveic regulāras pārbaudes saistībā ar situāciju akcīzes nodokļa režīma jomā.

82. Pašreizējais ziņojums ir otrais ziņojums par akcīzes nodokļa režīma jautājumiem kopš iekšējā tirgus izveidošanas un īpaša uzmanība tajā ir pievērsta vairākām iekšējā tirgus darbības problēmām, ar ko daudzām dalībvalstīm vēl joprojām nākas saskarties. Apskatītās problēmas rodas tāpēc, ka dažkārt precēm ir uzlikts nesamērīgi augsts nodoklis, salīdzinot ar to faktisko vērtību, kā arī tāpēc, ka starp dalībvalstu akcīzes nodokļa likmēm pastāv ievērojamas atšķirības. Uzlabojumi nodokļa likmju saskaņošanā varētu dot ievērojamu ieguldījumu minēto problēmu risinājumā.

83. Ņemot vērā apskatāmā jautājuma sarežģītību un tā daudzos politiski jutīgos aspektus, tostarp saistībā ar Līguma augstākajiem mērķiem, kā arī reģionālās un lauku attīstības un kultūras faktoriem, šim ziņojumam nav pievienots priekšlikums direktīvai. Pašreizējā situācijā ziņojuma nolūks ir sākt plašas diskusijas Padomē, Eiropas Parlamentā un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejā. Pamatojoties uz šo diskusiju rezultātiem, Komisija lems par priekšlikumiem saistībā ar visiem vai atsevišķiem šajā ziņojumā skartajiem jautājumiem.

A PIELIKUMS

Ieņēmumi no alkoholisko dzērienu, tabakas izstrādājumu un minerāleļļu akcīzes nodokļa (2001. gadā), izteikti absolūtos skaitļos, procentos no kopējiem akcīzes nodokļa ieņēmumiem un procentos no IKP

	GDP in million EUR	Excise duty receipts										
		In million EUR				As a % of total excise receipts			As a % of GDP			
		Total	Mineral oil	Tobacco products	Alcoholic drinks	Mineral oil	Tobacco products	Alcoholic drinks	Total	Mineral oil	Tobacco products	Alcoholic drinks
B	254.282	5.235	3.387	1.275	573	64,7%	24,4%	10,9%	2,06%	1,33%	0,50%	0,23%
DK	177.840	4.418	2.819	1.019	580	63,8%	23,1%	13,1%	2,48%	1,58%	0,57%	0,33%
D	2.071.200	54.806	39.331	12.025	3.450	71,8%	21,9%	6,3%	2,65%	1,90%	0,58%	0,17%
EL	130.927	4.558	2.283	2.006	269	50,1%	44,0%	5,9%	3,48%	1,74%	1,53%	0,21%
E	651.641	15.340	9.450	4.798	1.091	61,6%	31,3%	7,1%	2,35%	1,45%	0,74%	0,17%
F	1.463.722	33.549	22.780	8.190	2.578	67,9%	24,4%	7,7%	2,29%	1,56%	0,56%	0,18%
IRL	114.479	3.326	1.375	1.142	809	41,3%	34,3%	24,3%	2,91%	1,20%	1,00%	0,71%
I	1.220.147	32.602	24.412	7.444	746	74,9%	22,8%	2,3%	2,67%	2,00%	0,61%	0,06%
L	21.510	974	597	347	30	61,3%	35,6%	3,1%	4,53%	2,78%	1,61%	0,14%
N	429.172	7.746	5.223	1.677	846	67,4%	21,6%	10,9%	1,80%	1,22%	0,39%	0,20%
A	211.857	4.406	2.876	1.234	296	65,3%	28,0%	6,7%	2,08%	1,36%	0,58%	0,14%
P	122.978	3.575	2.228	1.100	247	62,3%	30,8%	6,9%	2,91%	1,81%	0,89%	0,20%
FIN	135.791	4.152	2.264	588	1.300	54,5%	14,2%	31,3%	3,06%	1,67%	0,43%	0,96%
S	244.905	6.577	4.540	807	1.230	69,0%	12,3%	18,7%	2,69%	1,85%	0,33%	0,50%
UK	1.596.986	59.113	35.454	12.489	11.169	60,0%	21,1%	18,9%	3,70%	2,22%	0,78%	0,70%
EU	**8.847.436**	**240.377**	**159.019**	**56.141**	**25.216**	**66,2%**	**23,4%**	**10,5%**	**2,72%**	**1,80%**	**0,63%**	**0,29%**

B1 PIELIKUMS

Nedzirkstošajiem un dzirkstošajiem vīniem piemērojamās akcīzes nodokļa likmes (01.05.2004.)

Member States	Wine	Sparkling wine
	Rate In EUR per hl	
IE	273	546
SE	243	243
UK	292	313
FI	212	212
DK	95	142
EE	67	67
NL	59	201
BE	47	161
LV	46	46
LT	44	44
PL	29,8	29,8
FR	3,4	8,4
HU	3,2	36
DE	0	136
LU	0	0
AT	0	144
EL	0	0
PT	0	0
ES	0	0
IT	0	0
CY	0	0
CZ	0	73
MT	0	0
SI	0	0
SK	0	58
Candidate countries		
BG	0	0
RO	0	42
EU	***0***	***0***

Nedzirkstošajiem un dzirkstošajiem vīniem piemērojamās akcīzes nodokļa likmes (01.05.2004.)

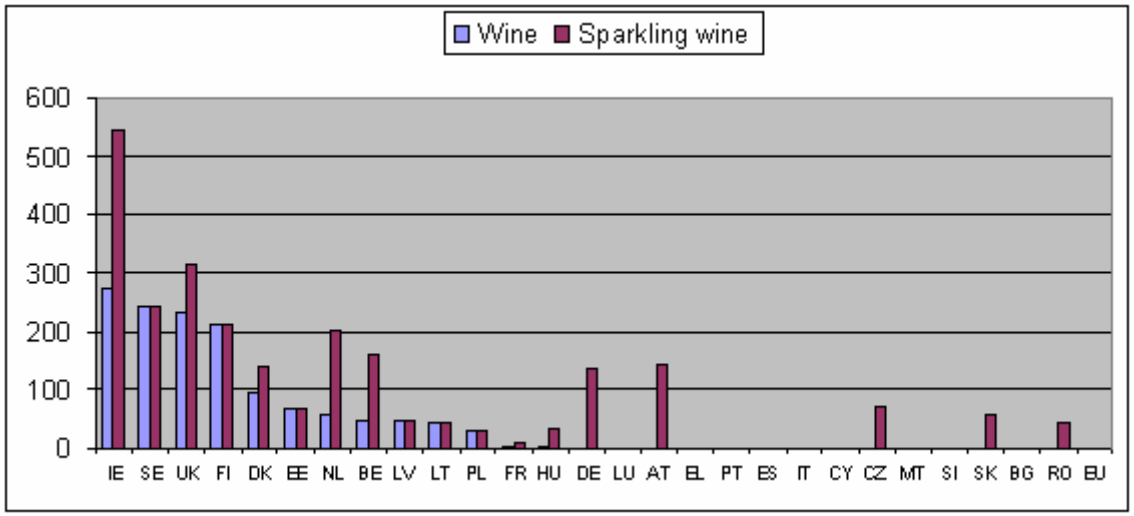

B2 PIELIKUMS

Alum piemērojamās akcīzes nodokļa likmes (01.05.2004.)

Member States	In EUR per hl per degree alcohol[1][2]	In EUR per litre of beer at 5°	
IE	19,87	0,99	
FI	19,45	0,97	
UK	17,87	0,89	
SE	16,18	0,81	
DK	9,31	0,47	
SI	6,98	0,35	
AT	5,20	0,26	
NL	5,02	0,25	
CY	4,79	0,24	
BE	4,28	0,21	
HU	4,14	0,21	
PL	3,75	0,19	
EE	3,52	0,18	
IT	3,48	0,17	
PT	3,04	0,15	
SK	3,03	0,15	
EL	2,83	0,14	
FR	2,60	0,13	
ES	2,03	0,10	
LT	2,03	0,10	
DE	1,98	0,10	
LU	1,98	0,10	
CZ	1,88	0,09	
LV	1,88	0,09	
MT	1,87	0,09	
Candidate countries			
BG	1,35	0,07	
RO	1,37	0,07	
EU	***1,87***	***0,09***	

[1] Rate applied on beer of an actual alcoholic strength of 5% by volume

[2] For Member States taxing beer per degree Plato, conversion into degree alcohol has been made assuming that 1 degree alcohol equals 2,5 degree Plato

Alum piemērojamās akcīzes nodokļa likmes (01.05.2004.)

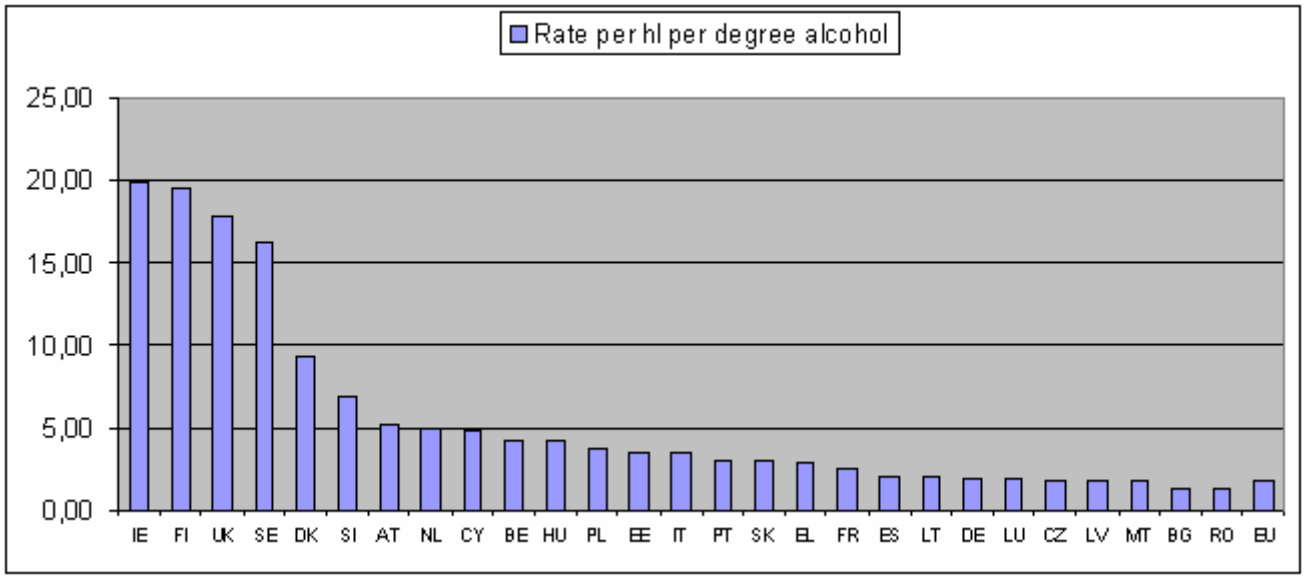

B3 PIELIKUMS

Starpproduktiem piemērojamās akcīzes nodokļa likmes (01.05.2004.)

Member States	Still intermediate products	Sparkling intermediate products
	Rate in EUR per hl	
SE	497	497
FI	424	424
IE	396	396
UK	300	300
FR	214	214
DE	153	136
DK	142	142
LV	108	108
NL	103	201
EE	102	102
BE	99	161
CZ	73	73
AT	73	144
LU	67	67
LT	67	67
SI	64	64
PL	60	60
SK	58	58
HU	52	52
PT	51	51
IT	50	50
ES	49	49
MT	47	47
EL	45	45
CY	45	45
Candidate countries		
BG	46	46
RO	45	45
EU	***45***	***45***

Starpproduktiem piemērojamās akcīzes nodokļa likmes (01.05.2004.)

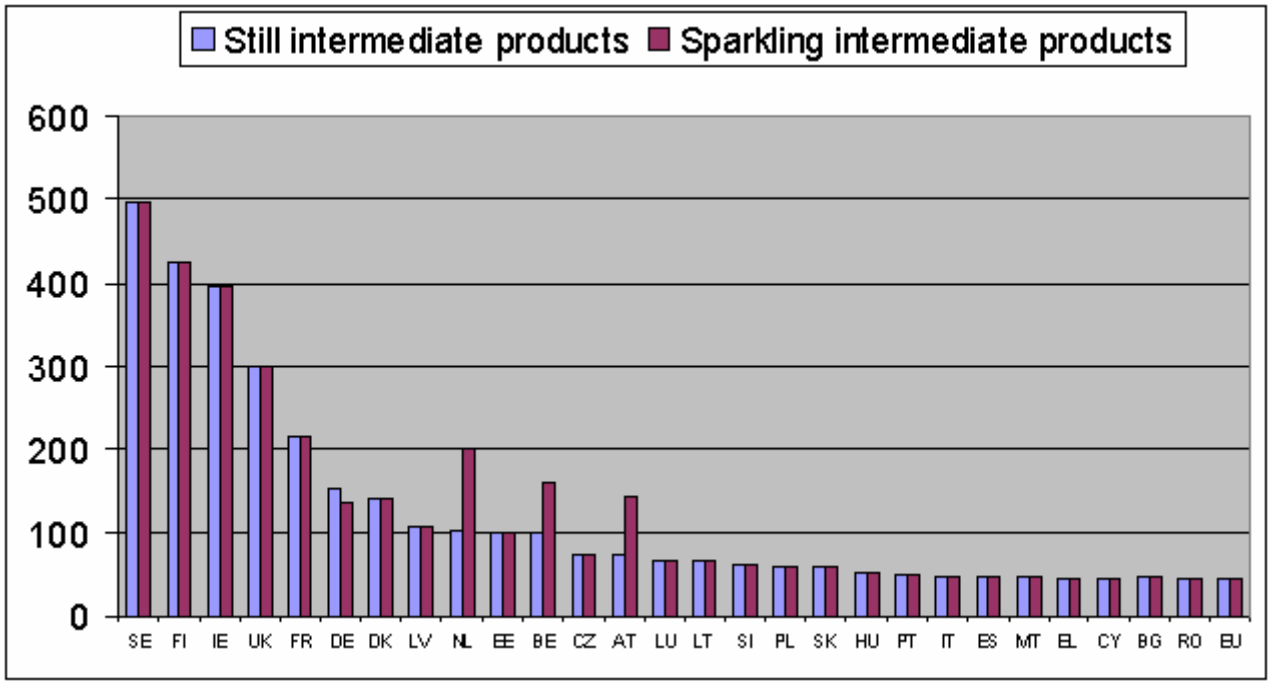

B4 PIELIKUMS

Etilspirtam un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem piemērojamās akcīzes nodokļa likmes (01.05.2004.)

	Rate in EUR per hl pure alcohol	Rate in EUR per litre of spirits at 40°
Member States		
SE	5.519	22,1
IE	3.925	15,7
FI	2.825	11,3
UK	2.776	11,1
MT	2.332	9,3
DK	2.020	8,1
NL	1.775	7,1
BE	1.661	6,6
FR	1.450	5,8
DE	1.303	5,2
LU	1.041	4,2
AT	1.000	4,0
PL	963	3,9
EE	927	3,7
LT	927	3,7
EL	908	3,6
PT	881	3,5
LV	847	3,4
CZ	831	3,3
HU	756	3,0
ES	740	3,0
SI	707	2,8
IT	645	2,6
SK	606	2,4
CY	599	2,4
Candidate countries		
BG	257	1,0
RO	150	0,6
EU	***550***	**2,2**

Etilspirtam un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem piemērojamās akcīzes nodokļa likmes (01.05.2004.)

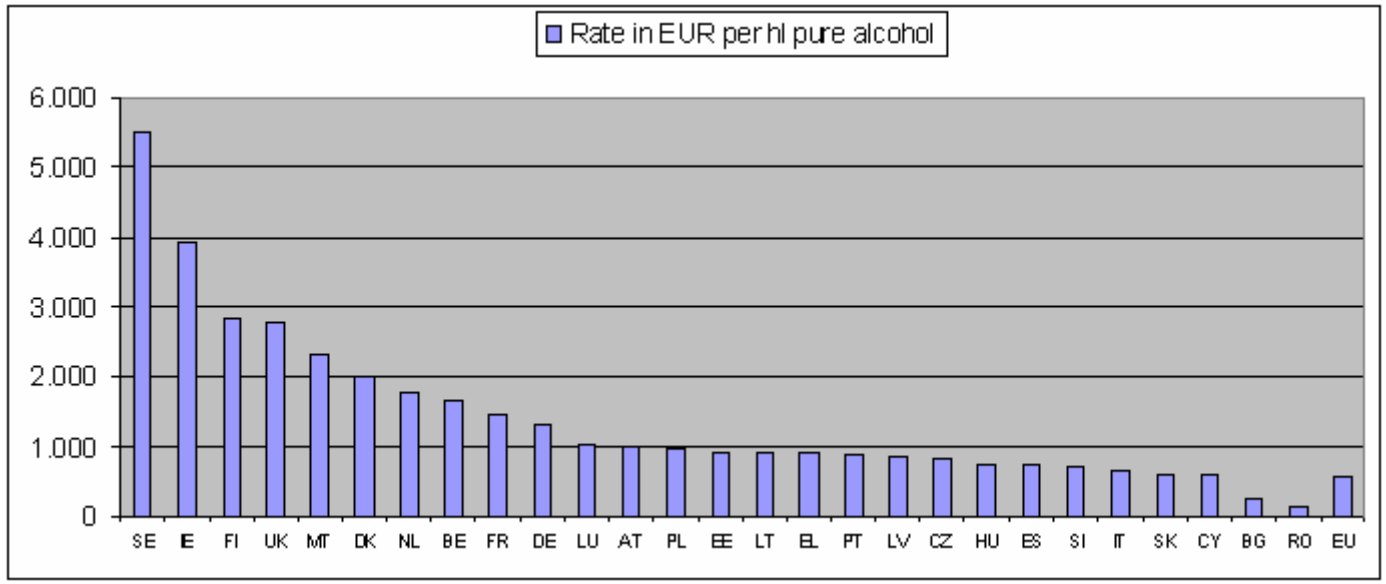

C PIELIKUMS

Dalībvalstu piemērojamās nodokļa likmes, izteiktas euro par hektolitru/spirta tilpumkoncentrācijas vienību

(01.05.2004.)

Member State	Beer	Still wine (at 12% vol.)	Sparkling wine (at 12% vol.)	intermediate products (at 18% vol.)	Spirits
BE	4,28	3,92	13,42	5,51	16,61
DK	9,31	7,92	11,83	7,89	20,20
DE	1,98	0	11,33	8,50	13,03
EL	2,83	0	0	2,50	9,08
ES	2,03	0	0	2,75	7,40
FR	2,60	0,28	0,70	11,89	14,50
IE	19,87	22,75	45,50	22,01	39,25
IT	3,48	0	0	2,75	6,45
LU	1,98	0	0	3,72	10,41
NL	5,02	4,92	16,75	5,70	17,75
AT	5,20	0	12,00	4,06	10,00
PT	3,04	0	0	2,85	8,81
FI	19,45	17,66	17,66	23,56	28,25
SE	16,18	20,25	20,25	27,61	55,19
UK	17,89	19,33	26,08	16,66	27,76
CY	4,79	0,00	0,00	2,50	5,99
CZ	1,88	0,00	6,12	4,08	8,31
EE	3,52	5,54	5,54	5,68	9,27
HU	4,14	0,26	2,99	2,89	7,56
LT	2,03	3,63	3,63	3,70	9,27
LV	1,88	3,85	3,85	5,99	8,47
MT	1,87	0,00	0,00	2,59	23,32
PL	3,75	2,48	2,48	3,32	9,63
SI	6,98	0,00	0,00	3,54	7,07
SK	3,03	0,00	4,85	3,23	6,06

Dalībvalstu piemērojamās nodokļa likmes, izteiktas euro par hektolitru/spirta tilpumkoncentrācijas vienību (01.05.2004.)

